

ARAŞTIRMA MAKALESİ

**BİREYLERİN SAĞLIK BİLGİSİ ARAMA
DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ:
ISPARTA İLİ ÖRNEĞİ ***

Dolunay Özlem KİLİT **
Erdal EKE ***

ÖZ

Sağlık bilgisi arama davranışı, bireylerin hastalık veya genel sağlık durumları ile ilgili bilinçli bir şekilde edinmek istedikleri bilgileri edinme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin formal ve informal kanallar aracılığıyla edindikleri sağlık bilgileri, sağlık düzeyleri ile doğrudan ilişkili olduğu için ciddi bir öneme sahiptir. Bu nedenle kişilerin sağlık bilgilerini hangi kaynaklardan elde ettiği, ne kadar güvendiği ve bu bilgiler sonucunda ne yaptığı gibi soruların cevaplanması önemlidir. Bu çalışmada demografik değişkenler çerçevesinde bireylerin sağlık bilgisi arama davranışları araştırılmaktadır. Araştırma evrenini Isparta il merkezinde yaşayan 18 yaş üzeri bireyler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 408 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Medlock ve arkadaşları (2015) tarafından “Health Information–Seeking Behavior of Seniors Who Use the Internet: A Survey” adlı çalışma kapsamında geliştirilen 40 ifadeden oluşan anket, Türkçe’ye çevrilerek kullanılmıştır. Değişkenler ile sorular arasında ilişkiler t Testi, varyans analizi ve korelasyon analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre en çok sağlık bilgisi edinilen kaynaklar sağlık personeli, internet ve sosyal medya, en az sağlık bilgisi edinilen üç kaynağın ise radyo, telefon danışma hattı ve mobil sağlık uygulamaları olduğu görülmüştür. Bireylerin en çok güvendiği kaynağın sağlık personeli, en az güvendiği kaynağın radyo olduğu görülmüştür. Ayrıca sağlık bilgi edinme ve güven düzeyi demografik değişkenlere göre karşılaştırılmış ve bazı değişkenlerde farklılıklar bulunmuştur. Bireylerin sağlık bilgisi ararken kullandıkları kaynakların güvenilirlik düzeyleri hakkında Sağlık Bakanlığı ve diğer paydaşlar tarafından farkındalıklarının artırılması için çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Bilgisi, Sağlık Bilgi Kaynakları, Sağlık Bilgisi Arama Davranışı.

MAKALE HAKKINDA

* Bu çalışma Dolunay Özlem Kilit’in Dr.Öğr.Üyesi Erdal Eke’nin danışmanlığında hazırladığı “Bireylerin Sağlık Bilgisi Arama Davranışlarının Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Arş. Gör., Bandırma 17 Eylül Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, dolunaykilit@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-1861-3596>

*** Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, erdaleke@sdu.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0002-9529-5889>

Gönderim Tarihi: 30.11.2018

Kabul Tarihi: 18.03.2019

Atıfta Bulunmak İçin:

Kilit, D.Ö., Eke, E. (2019). Bireylerin Sağlık Bilgisi Arama Davranışlarının Değerlendirilmesi: Isparta İli Örneği. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 22(2): 401-436.

EVALUATION OF HEALTH INFORMATION SEEKING BEHAVIOUR OF INDIVIDUALS: EXAMPLE OF ISPARTA PROVINCE *

Dolunay Özlem KİLİT **
Erdal EKE ***

ABSTRACT

Health information search behavior is information process that individuals seek to acquire consciously about disease or general health conditions. The health information that individuals receive through formal and informal channels has a serious precaution as it is directly related to their level of health. For this reason, it is important to answer the questions such as the sources of health information, how safe they are, what they have done as a result of this information. In this study, health information search behaviors of individuals are investigated in the frame of demographic variables. The research population consists of individuals aged 18 years and older living in Isparta province center. 408 people were reached within the scope of the research. The 40 question questionnaire developed by Medlock et al. (2015) as a means of collecting data in the scope of the study "Health Information- Seeking Behavior of Seniors Who Uses the Internet: A Survey" was translated into Turkish and used. Relations between variables and questions were examined by t-test, variance analysis and correlation analysis. According to the results of the research, it is seen that the most sources of health information are health personnel, internet and social media, and at least three sources of health information are radio, telephone hotline and mobile health applications. It has been seen that the source of the most trust of the individual is the radio of the health staff, the source of least security. In addition, health information and trust level were compared according to demographic variables, and some variables were found to differ. It is suggested that the Ministry of Health and other stakeholders should work on raising their awareness about the reliability levels of the resources they are using when seeking health information.

Key Words: Health Information, Health Information Sources, Health Information Seeking Behaviour

ARTICLE INFO

* This study was prepared from the master's thesis named "Evaluation of health information seeking behaviour of individuals" which was prepared by Dolunay Özlem Kilit with his supervisor Assist. Prof. Dr. Erdal Eke.

** Bandırma 17 Eylül University, dolunaykilit@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-1861-3596>

*** Süleyman Demirel University, erdaleke@sdu.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0002-9529-5889>

Received: 30.11.2018

Accepted: 18.03.2019

Cite This Paper:

Kilit, D.Ö., Eke, E. (2019). Bireylerin Sağlık Bilgisi Arama Davranışlarının Değerlendirilmesi: Isparta İli Örneği. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 22(2): 401-436.

I. GİRİŞ

Yirminci yüzyılda tıpta yaşanan gelişmeler yeni ve etkin tedavi yöntemlerini getirmiş, tedaviyle beraber hastalıklardan korunma çalışmaları da önem kazanmıştır. Ayrıca bulaşıcı hastalıkların yerini kronik hastalıkların alması bireylerin yaşam sürelerini uzatırken hasta olarak geçirdikleri süreyi de uzatmıştır (Sezgin 2014). Yaşam süresinin uzamasıyla birlikte sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyacın artması, medya ve yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve sağlık bilgisine sahip birey sayısının artması vb. nedenlerden dolayı sağlık hizmetlerine duyulan talep artmış ve bireylerin sağlık davranışları ve yaşam şekillerinde değişikliğe gitmesine neden olmuştur (Sezgin 2011). Sağlıklı bir yaşam sürdürme, hizmeti sunanlar kadar bireyler ve aileler için de önemli hale gelmiştir. Bu nedenle hastalıkların oluşması ve hastalıklardan korunmak için bilgi edinilmesi, bilgi kaynaklarına ulaşılması ve bilgilerin doğru bir şekilde algılanması ve uygulanması gerekmektedir (Sezgin 2014; Bilir 2014)

Sağlık bilgisi arama davranışı, bireylerin hastalık veya genel sağlık durumları ile ilgili bilinçli bir şekilde edinmek istedikleri bilgileri edinme sürecidir. SBAD (Sağlık Bilgisi Arama Davranışı), bilinçli bir şekilde yapılan bir eylemdir. Bireylerin bir talepleri olmaksızın maruz kaldıkları bilgileri kapsamaz. Örneğin, başka bir faaliyette bulunurken bilinçsiz olarak televizyondan sağlık bilgisi edinildiğinde SBAD gerçekleşmiş olmaz (Lenz 1984). SBAD, bilgi ve yöntem olmak üzere iki boyuta odaklanmaktadır. Bilgi boyutu aranan bilgilerin tür ve miktar açısından özelliklerine kapsarken yöntem boyutu bireylerin sağlık bilgisi edinmek için kullandığı kaynakları kapsamaktadır (Lambert, Loiselle 2007).

Sağlık bilgisi, koruyucu bakım, spesifik durumlar, ilaçlar ve tedavi yöntemleri hakkındaki bilgilerdir (Medlock et al. 2015). Bireyler bu bilgileri formal ve informal kaynaklar vasıtasıyla edinmektedir. Formal sağlık bilgi kaynakları; sağlık personeli, eczacı, telefon danışma hattı ve sağlıkla ilgili kurslardır. İnfomal sağlık bilgi kaynakları ise televizyon, radyo, gazete, dergi, kitap, internet, sosyal medya, hasta grupları, aile veya arkadaşlar, geleneksel tıp, dini kaynaklar ve mobil sağlık uygulamalarıdır.

Günümüzün teknolojileri yalnızca sağlık uygulamalarını değiştirmekle kalmamış aynı zamanda yeni bir sağlık anlayışı getirmiştir. Bu yeni anlayış çerçevesinde sağlık alanı sağlık personelinin tekelden çıkarak toplumsallaşmaya başlamıştır. Sağlığın toplumsallaşması sağlık bilgisine verilen önemin artmasına sebep olmuştur (Kurttaş 2016). Formal ve informal birtakım kanallar vasıtasıyla elde edilen sağlık bilgileri sürekli artarak topluma yayılmaya devam etmektedir. Yayılan bu bilgilerin, herhangi bir sağlık personeline danışmadan veya bilinçsiz bir şekilde uygulanması bireyin sağlığında telafi edilemeyecek zararlara yol açabilir. Bu nedenle kişilerin sağlık bilgilerini hangi kaynaklarla elde ettiği, ne kadar güvendiği, bu bilgiler sonucunda ne yaptığı gibi soruların cevaplanması önemlidir. Bu çalışma kapsamında bireylerin sağlık bilgisi arama davranışları yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim değişkenleri çerçevesinde incelenecektir.

II. SAĞLIK BİLGİSİ VE BİLGİ KAYNAKLARI

2.1. Sağlık Bilgisi

Bilgi, geçmişten günümüze insanoğlunun gelişmesinde ve şekillenmesinde etkili olmuştur. İnsanlar günlük yaşamlarını devam ettirmek ve hayatta kalmak gibi en basit işlerden en karmaşık işlere kadar hayatın her alanında bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bilgi, hayatın her alanında bu kadar var olmasına rağmen üzerinde uzlaşmış ortak bir tanımı yoktur. Bu yüzden her alan kendi ihtiyacına uygun olarak bir tanım geliştirmiştir (Özenç 2010). Genel anlamda bilgi, yaşanmış deney ve tecrübeler sonucunda ortaya çıkan süreçtir (Doğan 2014).

Bilgi kavramını kullanıldığı alana göre daha spesifik şekillerde de tanımlamak mümkündür. Sağlık alanı içerisinde bilgi tanımlanacak olursa; sağlık bilgisi, koruyucu bakım, spesifik durumlar, ilaçlar ve tedavi yöntemleri hakkındaki bilgilerdir (Medlock et al. 2015). Sağlık bilgisi, bireyin sağlığı ile ilgili tüm bilgileri kapsar.

2.2. Sağlık Bilgi Kaynakları

Bireylerin, sağlık bilgisi edinebileceği birçok kaynak mevcuttur. Sağlık bilgi kaynakları farklı araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına göre farklı şekilde kategorize edilmiştir. Carlsson (2000) sağlık bilgi kaynaklarını ikiye ayırmıştır: “Aktif bilgi arama stratejisi” (internet, kitap, telefon bilgi hatları) ve “pasif bilgi arama stratejisi” (televizyon, gazete, hasta grupları ve arkadaşlar). Worsley (1989) ise sağlık bilgi kaynaklarını üç ana grupta ayırmıştır. Bunlar; “formal kaynaklar” (sağlık hizmetini sunanlar, medikal kitaplar), “informal kaynaklar” (aile, arkadaş ve akrabalar) ve “ticari ve medya kaynakları” (TV, gazete ve dergi vb.) olarak sınıflandırılmıştır.

Hipokrat’ın “hastalık yok, hasta insan vardır” (Uğurlu 1997) ilkesinde belirttiği gibi hastalıklar bireylere özgüdür. Aynı hastalık bireyin sağlığını etkileyen yaş, eğitim, cinsiyet gibi bir takım demografik ve çevresel etmenlerin etkisiyle bireyler de farklı belirtiler gösterebilir. Bu durum hastalık ve tedavi sürecinde birtakım farklılıkları ortaya çıkarabilir. Bireyin kişisel sağlık göstergelerine dayanarak bir sağlık personeli ya da uzman yoluyla edindiği bilgi kanalları “formal” olarak adlandırılırken, diğerleri “informal” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 1. Sağlık Bilgi Kaynakları

Formal Sağlık Bilgi Kaynakları	İnformal Sağlık Bilgi Kaynakları
Sağlık personeli	Televizyon
Eczacı	Radyo
Telefon danışma hattı	Gazete
Sağlıkla ilgili kurslar (İlk yardım, gebelik vs.)	Dergi
	Kitap
	İnternet
	Sosyal medya
	Hasta grupları
	Aile veya arkadaşlar
	Halk tıbbı (Geleneksel Tıp)
	Dini kaynaklar
	Mobil sağlık uygulamaları

Kaynak: Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

III. SAĞLIK BİLGİSİ ARAMA DAVRANIŞI

“Sağlık Bilgi Arama Davranışı” kavramı 1980’li yılların sonlarından 1990’lı yılların ortalarına kadar sadece birkaç çalışmada inceleme alanı bulmuştur (Lenz 1984; Loiselle 1995; Miller 1987; Aktaran: Lambert, Loiselle 2007). Sağlık bilgi arama davranışının herkes tarafından kabul edilmiş kesin bir tanımı bulunmamakla birlikte konuyla ilgili yapılan çalışmalar çerçevesinde birçok farklı tanımı yapılmıştır (Lambert, Loiselle 2007). SBAD kavramı genel olarak literatürde şu şekilde tanımlanmıştır: “Yöntem ve kapsam olarak iki ana boyutta değişebilen birbirleriyle ilişkili davranış serileridir” (Lenz 1984). İhtiyaç duyulan sağlık bilgisinin medya gibi farklı birçok kaynaktan elde edildiği aktif bir davranıştır (Jung 2014). Bireyin sağlıkla ilgili problemlerini anlamak için yaptığı herhangi

bir sorgulama faaliyetidir (Baker, Connor 1994). “Bireylerin hastalık süreci boyunca stresi azaltmak ve başa çıkmak için uyguladığı bir stratejidir.” (Van Der Molen 1999). “Bireylerin hastalık, sağlık riskleri ve sağlığı geliştirme faaliyetleri hakkında bilgileri içeren bilgi edinme yollarıdır.” (Lambert, Loiselle 2007).

SBAD, bilinçli bir şekilde yapılan bir eylemdir. Bireylerin bir talepleri olmaksızın maruz kaldıkları bilgiler, SBAD olarak nitelendirilemez. Bilinçli olarak aramadan edinilen bilgiler, SBAD değildir. Örneğin, başka bir faaliyette bulunurken bilinçsiz olarak televizyondan sağlık bilgisi edinildiğinde SBAD gerçekleşmiş olmaz (Lenz 1984). Tüm bu tanımlardan yola çıkarak SBAD, bireylerin hastalık veya genel sağlık durumları ile ilgili bilinçli bir şekilde yaptıkları bilgi edinme sürecidir.

SBAD'nin bilgi ve yöntem olmak üzere iki temel boyutu vardır. Bilgi boyutu aranılan bilgilerin tür ve miktar açısından özelliklerine vurgu yapmaktadır. Tür, sağlık bilgisinin çeşitliliğine ve içeriğine odaklanırken, miktar da spesifik bir konu hakkında ne kadar bilgi edinildiğine odaklanır. Yöntem boyutu ise bireylerin sağlık bilgisi edinmek için kullandığı kaynakları kapsamaktadır (Lambert, Loiselle 2007).

Literatür incelendiğinde SBAD üç çerçevede çalışma alanı bulmuştur. Bu alanlar şu şekilde sıralanmaktadır (Lambert, Loiselle 2007):

- Sağlık açısından tehlikeli bir durumla başa çıkma,
- Tıbbi karar alma süreçlerine katılım,
- Davranış değişikliği ve koruyucu davranış.

Sağlığı tehdit eden bir durumla başa çıkma bağlamında SBAD, bireyin hastalığı boyunca hastalıkla başa çıkma ve hastalık nedeniyle var olan stresini azaltmak amacıyla kullanılan bir stratejidir (Van Der Molen 1999). Bu bağlamda SBAD ile ilgili yapılan çalışmalar da bireylerin aradıkları bilgi türü, miktarı, bilginin nasıl elde edildiği ve hangi aşamalarda bilgiye ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir (Rees, Bath 2001; Van Der Molen 1999).

Son dönemlerde sağlık alanında meydana gelen değişimler, hasta merkezli sağlık hizmeti anlayışının ön plana çıkmasıyla hastaların sistem içerisinde daha aktif bir rol almasını sağlamıştır (Özkan 2017). Bu yeni anlayış hasta katılımı kavramını ortaya çıkarmıştır. Hasta katılımı, hasta ile sağlık hizmeti sunucusu arasındaki bilgi akış miktarını, hastanın kendi sağlığı ile ilgili kararlara katılım düzeyi ile karakterize edilir (Özkan 2017). Hastalar tıbbi bir karara katılım gösterirken konuyla ilgili bilgi arama süreci yaşarlar. Bu çerçevede medikal karar alma sürecinde SBAD, tıbbi karar alma sürecine katılmak için ihtiyaç duyulan bilgi türünü ve miktarını elde etmek için kullanılan bir araç olarak tanımlanmıştır (Lambert, Loiselle 2007). SBAD, bireylerin olası seçeneklerini belirlemelerine, farklı seçenekleri değerlendirmelerine, belirsizlikleri azaltmalarına ve alternatifler hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olarak bireylerin tıbbi karar alma sürecine katılmalarını ve hangi seçeneğin uygun olup olmadığına karar vermelerine yardımcı olur (Brown et al. 2002; Huber, Cruz 2000). Kansersiz hastaların tedavi sürecine katılımının araştırıldığı bir çalışmada bireylerin, hastalıkla ilgili endişelerini azaltmak, davranış değişikliğinde bulunmak, geleceği planlamak ve durumları üzerinde kontrol hissi sağlamak amacıyla bilgi arama davranışları sergiledikleri görülmüştür (Henman et al. 2002).

Birey, sadece sağlığını tehdit eden bir durumla karşı karşıya kaldığında ya da hasta olduğunda değil, sağlığını korumak ve geliştirmek için de bilgi arar. Sağlıklı olma durumu birçok nedenden dolayı etkilenmektedir. Bu nedenlerin bir kısmı çevresel etmenlerden dolayı iken bir kısmı da bireyin bilgi, tutum ve davranışlarından kaynaklanan kişisel etmenlerdir (Sağlık Bakanlığı 2011). SBAD koruyucu davranışların hayata geçirilmesinde önemli bir

adımdır (URL 1). Bireylerin sağlıkla ilgili bilgi araması sağlıklı yaşam biçimleri ve koruyucu davranışları uygulamalarında önemli bir etkidir (Shi, Nakamura 2004). Örneğin; Çin kökenli Amerikalı kadınların mamografi taramasına katılmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bir çalışmada, meme kanseri ile ilgili sağlık bilgisi arayan kadınların, meme kanser taramasına daha fazla katılım gösterdiği saptanmıştır (Yu, Wu 2005).

SBAD ile ilgili yapılan çalışmalardan bazıları, SBAD'nın bireylerin sağlıkla ilgili sonuçları üzerindeki etkisini ölçmüştür. SBAD'nın genel olarak dört sonucunun olduğu saptanmıştır: Bilişsel sonuçlar, davranışsal sonuçlar, fiziksel sonuçlar, duygusal sonuçlar. Bilişsel sonuçlar, bireylerin sağlık bilgilerinin artması, bilgili bir şekilde karar vermeyi, kontrol etme ve baş etme yöntemlerini daha iyi anlamayı sağlamaktadır. Davranışsal sonuçlar, bireylerin toplamış oldukları bilgileri sağlık uzmanları ile tartışması gibi sonuçları kapsar. Fiziksel sonuçlar, fiziksel sağlığın artmasından dolayı yaşam kalitesinin artması gibi sonuçları kapsarken, duygusal sonuçlar da kaygı, korku ve sıkıntının azalmasını ve bireyin umudunun artmasını kapsamaktadır (Lambert, Loiselle 2007).

Bireyin sağlık bilgisi aramak için sadece bilgi ihtiyacının olması yeterli değildir. SBAD üzerine kişisel ve bağlamsal faktörler etkilidir (Allen 2013). Kişisel faktörler; cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, meslek ve bireyin sağlık durumu (Lambert, Loiselle 2007) iken bağlamsal faktörler ise kişilik, beceri, inanç, değer, tutum ve bireysel faktörlerdir (Matthews et al. 2002).

IV. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı

Günümüzün teknolojileri yalnızca sağlık uygulamalarını değiştirmekle kalmamış aynı zamanda yeni bir sağlık anlayışı getirmiştir. Bu yeni anlayış çerçevesinde sağlık alanı sağlık personelinin tekelden çıkarak toplumsallaşmaya başlamıştır. Sağlığın toplumsallaşması sağlık bilgisine verilen önemin artmasına sebep olmuştur (Kurdaş 2016). Formal ve informal birtakım kanallar vasıtasıyla elde edilen sağlık bilgileri sürekli artarak topluma yayılmaya devam etmektedir. Yayılan bu bilgilerin, herhangi bir sağlık personeline danışmadan bilinçsiz bir şekilde uygulanması bireyin sağlığında telafi edilemeyecek zararlara yol açabilir. Bu nedenle kişilerin sağlık bilgilerini hangi kaynaklarla elde ettiği, ne kadar güvendiği, bu bilgiler sonucunda ne yaptığı gibi soruların cevaplanması önemlidir. Bu çalışma araştırmacılara bu bilgileri sağlaması nedeniyle önemlidir. Aynı zamanda yabancı literatürde bu konuda yapılmış birçok makale ve tez bulunmasına rağmen, Türkiye'de bu konu ile ilgili yapılmış az sayıda makaleye rastlanırken hiçbir teze rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma, sağlık bilgisi arama davranışı üzerine Türkiye'de yeterli sayıda çalışma bulunmaması ve bu hususta literatürde var olan boşluğun doldurulması açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı ise, bireylerin sağlık bilgisi arama davranışlarının sosyo-demografik değişkenler çerçevesinde değerlendirilmesidir.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bireylerin sağlık bilgisi arama davranışlarının değerlendirildiği bu çalışmanın evrenini, Isparta il merkezinde yaşayan 18 yaşından büyük tüm bireyler oluşturmaktadır. TÜİK verilerine göre 2017 yılı Isparta merkez nüfusu 251.531 kişiden oluşmaktadır (URL 2). Bir araştırmada örneklemin ne kadar olması konusunda kesin bir sayı vermenin mümkün olmadığı bilinmektedir. Fakat evrenin belli olduğu durumlarda güvenilirlik düzeyi %95 olarak alındığında mevcut evrende ulaşılması gereken örneklem sayısı 384 olarak hesaplanmaktadır (Dişçi 2008). Araştırmada Isparta il merkezinde ikamet eden 408 kişiye

ulaşmış ve anketlerin tamamı değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırma örnekleminde yer alan katılımcılar, kolayda örneklem seçme yöntemiyle insan sayısının yoğun olduğu şehir merkezinde yer alan parklarda, mesire alanlarında ve sokaklardan seçilmiştir. Anket, bizzat araştırmacı tarafından katılımcılara uygulanmıştır.

Seçilen örneklemin evreni yansıtabilmesi için Isparta il merkezinde yaşayan bireylerin demografik özellikleri dikkate alınmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda Isparta il merkezinde yaşayan nüfusun %40,37'sinin genç, %47,71'inin orta ve %11,92'sinin ise yaşlı grubunda yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyete göre bakıldığında ise %50,93'ü erkek, %49,07'sinin ise kadın olduğu ve de evli olanların %62,96, evli olmayanların da %37,04 şeklinde olduğu belirlenmiştir (URL 3). Bu verilerden hareketle araştırma örnekleminin evreni yansıtabilmesi için cinsiyet ve yaş başta olmak üzere temel özellikler bakımından dikkat edilmeye çalışılmış ve hassasiyet gösterilmiştir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Medlock ve arkadaşlarının 2015 yılında "Health Information-Seeking Behavior of Seniors Who Use the Internet: A Survey" adlı çalışması kapsamında geliştirilen geçerlilik ve güvenilirliği %95 olan ve 40 ifadeden oluşan anket, Türkçe 'ye çevrilerek kullanılmıştır.

Anket 4 bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi, bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi ve sağlık bilgisi ile ilgilidir. Bu bölümde "1=Hiç", "2=Az", "3=Epey", "4=Çok" şeklinde 4'lü Likert tipi sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümü sağlık bilgi arama sonuçları ve sağlık bilgilerinin içerikleri ile ilgilidir. Bu kısımda yer alan iki soru çoktan seçmelidir. Anketin üçüncü bölümü ise sağlık bilgi arama ile ilgilidir. Bu bölümde yer alan sorular "1=Hayır" ya da "2=Evet" olacak şekilde sorulmuş, "evet" cevabını veren katılımcılara tekrardan "Cevabımız evet ise sağlık bilgisine hangi kaynaktan ulaştığınız belirtiniz." şeklinde soru yönetilmiştir. Son bölüm ise demografik değişkenlerden oluşmaktadır.

Anket formları aracılığıyla elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 23.0) programı ile analiz edilmiştir. Toplanan veriler üzerinde tanımlayıcı bilgiler elde etmek için aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde hesaplamaları ile analiz edilmiştir. Bu analizlerden elde edilen puan ortalamalarıyla araştırmanın istatistiksel değerlendirmeleri yapılmıştır.

Veriler, normallik testine tabi tutulmuş ve verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Anket bölümlerindeki ifadeler ve demografik değişkenlerin karşılaştırılmasında parametrik varsayımların yerine getirildiği durumlarda iki grubu karşılaştırmak için iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi), ikiden fazla gruplar karşılaştırıldığında ise varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Sağlık bilgi kaynakları ve bilgi kaynaklarına güven arasındaki ilişki ise korelasyon analizi ile incelenmiştir.

4.4. Bulgular

4.4.1. Çalışmaya Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan bireylerin demografik değişkenlere göre dağılımı Tablo 2' de gösterilmektedir.

Tablo 2. Katılımcılara İlişkin Tanımlayıcı Özellikler

Değişkenler	Frekans	%
Yaş (Yıl)		
18-29	184	45,1
30-39	91	22,3
40-49	73	17,9
50 ve üzeri	60	14,7
Cinsiyet		
Kadın	218	53,4
Erkek	190	46,6
Medeni Durum		
Evli	213	52,2
Evli Değil	195	47,8
Eğitim Durumu		
İlköğretim	66	16,2
Lise	146	35,8
Üniversite	196	48,0
Meslek		
Çalışan	237	58,1
Çalışmayan	171	41,9
Gelir		
1603 TL ve altı	200	49,0
1603 TL-3000 TL	119	29,2
3001 TL ve üzeri	89	21,8
Genel Sağlık Durumu		
Kötü	16	3,9
Fena Değil	118	28,9
İyi	274	67,2
Başvurma Durumu		
Hiç	61	15,0
1-2 kez	171	41,9
3-5 kez	97	23,8
5'ten fazla	79	19,4
Kronik Hastalık		
Hayır	253	62,0
Evet	155	38,0
Toplam	408	100,0

Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırma kapsamındaki katılımcıların %53,4'ünü kadınlar, %46,6'sını erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş durumuna bakıldığında 18-29 yaş arası bireyler %45,1'ini, 30-39 yaş arası %22,3'ünü, 40-49 yaş arası %17,9'unu ve 50 yaş ve üzeri bireylerin %14,7'sini oluşturduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin %52,2'si evli iken %47,8'i evli olmadıklarını belirtmişlerdir. Eğitim durumuna bakıldığında ilköğretim mezunu bireyler araştırmaya katılan katılımcıların %16,2'sini, lise mezunu bireyler %35,8'ini ve üniversite mezunu bireyler %48'ini oluşturmaktadır. Katılımcıların %58,1'i çalışan %41,9'u çalışmayan kişilerden oluşmaktadır.

Gelir dağılımına bakıldığında 1700 TL ve altı geliri olan bireyler, katılımcıların %49'unu, 1701 ve 3000 TL arası geliri olanlar %29,2'sini ve 3001 TL ve üstü gelire sahip olanlar %21,8'ini oluşturmaktadır.

“Genel sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?” sorusunda “Kötü” cevabını verenler, katılımcıların %3,9'u, “Fena Değil” cevabını verenler %28,9'u, “İyi” cevabını verenler ise %67,2'sidir. “Geçtiğimiz 12 ay içerisinde kontrol ya da tedavi amaçlı olarak kaç kere hekime başvurduunuz?” sorusuna “Hiç” diyenler katılımcıların %15'ini, “1-2 kez” diyenler %41,9'unu, “3-5 kez” diyenler %23,8'ini ve “5'ten fazla” diyenler %19,4'ünü oluşturmaktadır.

“Sizde ya da 1. derece akrabalarınızda herhangi bir kronik hastalık var mı?” sorusuna katılımcıların %62'si “Hayır”, %38'i “Evet” cevabını vermiştir. “Evet” diyen katılımcılardan kronik hastalıkları belirtmeleri istenmiştir. Bazı katılımcılar birden fazla kronik hastalık belirttiği için kronik hastalık sayısı, “Evet” diyen katılımcı sayısından fazla çıkmıştır. Belirtilen kronik hastalıkların detaylarına bakıldığında ilk 3 sırada şeker, kalp ve tansiyon hastalığı olmak üzere toplam 26 hastalık olduğu görülmektedir.

4.4.2. Sağlık Bilgisi İle İlgili İfadelere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların Sağlık Bilgisi Arama Davranışlarının Değerlendirilmesi Anketinde yer alan ifadeler vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3. Sağlık Bilgisi ile İlgili İfadelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

No	İfadeler	$\bar{X}$	Ss	n
Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyi				
1	Bir sağlık personeliyle (Hekim, hemşire vb.) doğrudan iletişim kurarak sağlık bilgisi edinirim.	2,931	0,945	408
2	Eczacıdan sağlık bilgisi edinirim.	2,213	0,964	408
3	Televizyonda yer alan programlardan sağlık bilgisi edinirim.	1,968	0,893	408
4	Radyodan sağlık bilgisi edinirim.	1,330	0,607	408
5	Gazeteden sağlık bilgisi edinirim.	1,629	0,785	408
6	Dergiden sağlık bilgisi edinirim.	1,573	0,786	408
7	Sağlık ile ilgili kurslardan (Gebelik, ilkyardım vb.) sağlık bilgisi edinirim.	1,926	1,032	408
8	İnternette (Google, Yahoo vb. arama motorları) sağlık bilgisi edinirim.	2,902	0,991	408
9	Sosyal medyadan (Facebook, Twitter, Instagram) sağlık bilgisi edinirim.	2,196	1,093	408
10	Hasta gruplarından (Aynı hastalığı taşıyan kişilerden) sağlık bilgisi edinirim.	2,453	0,957	408
11	Kitaplardan sağlık bilgisi edinirim.	2,230	1,030	408
12	Ailem veya arkadaşlarımdan sağlık bilgisi edinirim.	2,718	0,895	408
13	Sağlıkla ilgili geleneksel yöntemleri bilen kişilerden (kırık çıkıkçı vb.) sağlık bilgisi edinirim.	1,909	0,983	408
14	Sağlıkla ilgili telefon danışma hatlarından (171: Sigarayı bırakma hattı vb.) sağlık bilgisi edinirim.	1,409	0,797	408
15	Dini kaynaklar veya din personelleri aracılığıyla sağlık bilgisi edinirim.	1,727	0,967	408
16	Mobil sağlık uygulamalarından sağlık bilgisi edinirim.	1,509	0,841	408
Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyi				
17	Bir sağlık personeliyle (Hekim, hemşire vb.) doğrudan iletişim kurarak edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	3,294	0,815	408
18	Eczacıdan edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,642	0,924	408
19	Televizyonda yer alan programlardan edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,916	0,791	408
20	Radyodan edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,507	0,731	408
21	Gazeteden edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,730	0,826	408
22	Dergiden edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,777	0,850	408
23	Sağlık ile ilgili kurslardan (Gebelik, ilkyardım vb.) edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,522	1,078	408
24	İnternette (Google, Yahoo vb. arama motorları) edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,272	0,901	408
25	Sosyal medyadan (Facebook, Twitter, Instagram) edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,811	0,853	408
26	Hasta gruplarından (Aynı hastalığı taşıyan kişilerden) edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,296	0,877	408
27	Kitaplardan edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,625	1,046	408
28	Ailem veya arkadaşlarımdan edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,443	0,848	408
29	Sağlıkla ilgili geleneksel yöntemleri bilen kişilerden (kırık çıkıkçı vb.) edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,897	0,993	408
30	Sağlıkla ilgili telefon danışma hatlarından (171: Sigarayı bırakma hattı vb.) edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	2,019	1,065	408
31	Dini kaynakları veya dini personeller aracılığıyla edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,963	1,021	408
32	Mobil sağlık uygulamalarından edindiğim sağlık bilgisine güvenirim.	1,522	0,780	408

Tablo 3'te görüldüğü üzere anket formunun birinci bölümünde yer alan "Aşağıdaki kaynaklardan ne kadar sağlık bilgisi edirsiniz?" sorusunun altında 16 ifade yer almaktadır. İlk 16 ifadeye genel olarak bakıldığında sağlık personeli, eczacı, internet, sosyal medya, aile veya arkadaşlar, hasta grupları ve kitapların aritmetik ortalamasının 2 ve üzeri olduğu

görülürken diğer kaynakların aritmetik ortalaması 2'nin altında olduğu görülmektedir. Detaylı bakıldığında katılımcıların sağlık bilgisi edinmek için en çok kullandığı üç kaynak sırasıyla sağlık personeli (2,931±0,945), internet (2,902±0,991) ve aile veya arkadaşlar (2,718±0,895). Sağlık bilgisi ediniminde en az başvurulan 3 kaynağın ise radyo (1,330±0,607), telefon danışma hattı (1,409±0,797), mobil sağlık uygulamaları (1,509±0,841) olduğu görülmektedir.

Anket formunun birinci bölümünde yer alan “Aşağıdaki kaynaklardan edindiğiniz sağlık bilgisine ne kadar güvenirsiniz?” sorusunun altındaki 16 ifadenin aritmetik ortalaması dikkate alındığında katılımcıların, sağlık bilgi ediniminde kaynak olarak en çok sağlık personeline (3,294±0,815) güvendiği görülmektedir. Sağlık personelinin ardından en çok güvenilen kaynaklar, eczacı (2,642±0,924) ve kitaplardır (2,625±1,046). Katılımcıların en az güvendikleri kaynaklar ise radyo (1,507±0,731) ve mobil sağlık uygulamalarıdır (1,522±0,780).

4.4.3. Sağlık Bilgisi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyinin Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde bireylerin sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir düzeyine göre karşılaştırılmıştır.

4.4.3.1. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyine Yönelik Soruların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	Kadın	218	2,995	0,908	t=1,467
	Erkek	190	2,857	0,984	p=0,145
Eczacı	Kadın	218	2,256	0,963	t=0,979
	Erkek	190	2,163	0,964	p=0,328
Televizyon	Kadın	218	2,123	0,944	t=3,836
	Erkek	190	1,789	0,795	p=0,000
Radyo	Kadın	218	1,367	0,674	t=1,286
	Erkek	190	1,289	0,519	p=0,191
Gazete	Kadın	218	1,637	0,786	t=0,212
	Erkek	190	1,621	0,785	p=0,832
Dergi	Kadın	218	1,637	0,763	t=1,767
	Erkek	190	1,500	0,808	p=0,078
Sağlıkla İlgili Kurslar	Kadın	218	2,032	1,057	t=2,225
	Erkek	190	1,805	0,991	p=0,027
İnternet	Kadın	218	3,073	0,927	t=3,802
	Erkek	190	2,705	1,027	p=0,000
Sosyal Medya	Kadın	218	2,440	1,102	t=4,974
	Erkek	190	1,915	1,014	p=0,000
Hasta Grupları	Kadın	218	2,513	0,951	t=1,365
	Erkek	190	2,384	0,962	p=0,173
Kitap	Kadın	218	2,344	0,991	t=2,400
	Erkek	190	2,100	1,061	p=0,017
Aile veya arkadaş	Kadın	218	2,770	0,896	t=1,269
	Erkek	190	2,657	0,893	p=0,205
Geleneksel Yöntemler	Kadın	218	1,889	0,958	t=-0,426
	Erkek	190	1,931	1,013	p=0,670
Telefon Danışma Hattı	Kadın	218	1,440	0,819	t=0,843
	Erkek	190	1,373	0,771	p=0,400
Dini Kaynaklar	Kadın	218	1,674	0,940	t=-1,200
	Erkek	190	1,789	0,996	p=0,231
Mobil Sağlık Uygulamaları	Kadın	218	1,605	0,921	t=2,477
	Erkek	190	1400	0,725	p=0,012

Tablo 4’te sağlık bilgisi edinilen kaynaklar ve cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir. Sağlık bilgisi edilen kaynaklar arasında televizyon (t=3,836, p=0,000), internet (t=3,802, p=0,000), sosyal medya (t=4,974, p=0,000), kitap (t=2,400, p=0,017), sağlıkla ilgili kurslar (t=2,225, p=0,027) ve mobil sağlık uygulamalarında (t=2,477, p=0,012) cinsiyete göre anlamlı fark tespit edilmiştir. Farkın kaynağına incelendiğinde katılımcılardan kadınların erkeklere oranla puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani, kadınlar sağlık bilgisi edinmek amacıyla televizyon, internet, sosyal medya, kitap, sağlıkla ilgili kurslar ve mobil sağlık uygulamalarını erkeklere göre daha fazla tercih etmektedir.

4.4.3.2. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyinin Yaşa Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların yaş değişkenine göre karşılaştırılması Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyine Yönelik Soruların Yaşa Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	18-29	184	2,923	0,926	F=0,213 p=0,887
	30-39	91	2,923	0,945	
	40-49	73	2,890	0,965	
	50 ve üzeri	60	3,016	0,999	
Eczacı	18-29	184	2,309	0,961	F=4,578 p=0,004
	30-39	91	2,340	0,968	
	40-49	73	2,123	0,942	
	50 ve üzeri	60	1,833	0,905	
Televizyon	18-29	184	1,913	0,925	F=1,038 p=0,376
	30-39	91	1,934	0,853	
	40-49	73	2,123	0,927	
	50 ve üzeri	60	2,000	0,802	
Radyo	18-29	184	1,347	0,617	F=0,857 p=0,454
	30-39	91	1,384	0,679	
	40-49	73	1,301	0,518	
	50 ve üzeri	60	1,233	0,563	
Gazete	18-29	184	1,673	0,811	F=0,729 p=0,535
	30-39	91	1,571	0,804	
	40-49	73	1,671	0,727	
	50 ve üzeri	60	1,533	0,747	
Dergi	18-29	184	1,717	0,807	F=8,166 p=0,000
	30-39	91	1,505	0,735	
	40-49	73	1,630	0,841	
	50 ve üzeri	60	1,166	0,557	
Sağlıkla İlgili Kurslar	18-29	184	2,076	1,058	F=3,130 p=0,026
	30-39	91	1,923	0,945	
	40-49	73	1,753	1,064	
	50 ve üzeri	60	1,683	0,982	
İnternet	18-29	184	3,087	0,882	F=19,509 p=0,000
	30-39	91	3,065	0,879	
	40-49	73	2,917	0,996	
	50 ve üzeri	60	2,066	1,055	
Sosyal Medya	18-29	184	2,456	1,090	F=13,584 p=0,000
	30-39	91	2,186	1,084	
	40-49	73	2,150	1,062	
	50 ve üzeri	60	1,466	0,791	
Hasta Grupları	18-29	184	2,483	0,911	F=0,317 p=0,813
	30-39	91	2,461	0,934	
	40-49	73	2,356	0,918	
	50 ve üzeri	60	2,466	1,171	
Kitap	18-29	184	2,548	0,973	F=13,987 p=0,000
	30-39	91	2,076	0,933	
	40-49	73	2,068	1,097	
	50 ve üzeri	60	1,683	0,947	

Tablo 5. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyine Yönelik Soruların Yaşa Göre Karşılaştırılması - Devamı

Kaynaklar	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Aile veya arkadaş	18-29	184	2,907	0,787	F=5,535 p=0,001
	30-39	91	2,637	0,888	
	40-49	73	2,506	0,959	
	50 ve üzeri	60	2,516	1,033	
Geleneksel Yöntemler	18-29	184	2,070	1,045	F=4,307 p=0,005
	30-39	91	1,890	0,959	
	40-49	73	1,602	0,794	
	50 ve üzeri	60	1,816	0,947	
Telefon Danışma Hattı	18-29	184	1,543	0,916	F=5,031 p=0,002
	30-39	91	1,384	0,711	
	40-49	73	1,356	0,770	
	50 ve üzeri	60	1,100	0,354	
Dini Kaynaklar	18-29	184	1,728	0,947	F=2,396 p=0,068
	30-39	91	1,681	0,892	
	40-49	73	1,561	0,865	
	50 ve üzeri	60	2,000	1,193	
Mobil Sağlık Uygulamaları	18-29	184	1,657	0,903	F=4,567 p=0,004
	30-39	91	1,472	0,793	
	40-49	73	1,411	0,813	
	50 ve üzeri	60	1,233	0,647	

Tablo 5 incelendiğinde iki durum arasında anlamlı farklılık bulunan sağlık bilgi kaynakları; eczacı (F=4,578, p=0,004), dergi (F=8,166, p=0,000), sağlıkla ilgili kurslar (F=3,130, p=0,026), internet (F=19,509, p=0,000), sosyal medya (F=13,584, p=0,000), kitap (F=13,987, p=0,000), aile veya arkadaş (F=5,535, p=0,001), geleneksel yöntemler (F=4,307, p=0,005), telefon danışma hattı (F=5,031, p=0,002) ve mobil sağlık uygulamalarıdır (F=4,567, p=0,004).

Anlamlı farklılık çıkan kaynakların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında sağlık bilgi kaynağı olarak eczacıyı kullanan bireylerde 30-39 yaş aralığında olanlar diğer üç gruba (18-29, 40-49, 50 ve üzeri) göre daha yüksek puan almıştır. Diğer kaynakların tamamında (dergi, sağlıkla ilgili kurslar, internet, sosyal medya, kitap, aile veya arkadaş, geleneksel yöntem ve mobil sağlık uygulamaları) en yüksek puanı alan yaş aralığı 18-29'dur. Yani, eczacıdan 30-39 yaş aralığında bireyler daha fazla sağlık bilgisi edinmektedir. Dergi, sağlıkla ilgili kurslar, internet, sosyal medya, kitap, aile veya arkadaş, geleneksel yöntem ve mobil sağlık uygulamalarından sağlık bilgisi edinen bireylerin çoğunluğu 18-29 yaş aralığındadır.

4.4.3.3. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların eğitim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyine Yönelik Soruların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Eğitim	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	İlköğretim	66	2,939	1,035	F=0,097 p=0,908
	Lise	146	2,904	0,934	
	Üniversite	196	2,949	0,926	
Eczacı	İlköğretim	66	2,227	1,078	F=0,446 p=0,641
	Lise	146	2,267	1,005	
	Üniversite	196	2,168	0,892	
Televizyon	İlköğretim	66	2,045	0,967	F=3,278 p=0,039
	Lise	146	2,089	0,946	
	Üniversite	196	1,852	0,812	
Radyo	İlköğretim	66	1,333	0,590	F=1,882 p=0,154
	Lise	146	1,404	0,719	
	Üniversite	196	1,275	0,512	
Gazete	İlköğretim	66	1,439	0,682	F=2,516 p=0,082
	Lise	146	1,637	0,845	
	Üniversite	196	1,688	0,764	
Dergi	İlköğretim	66	1,287	0,696	F=5,534 p=0,004
	Lise	146	1,595	0,859	
	Üniversite	196	1,653	0,738	
Sağlıkla İlgili Kurslar	İlköğretim	66	1,712	1,004	F=2,936 p=0,054
	Lise	146	2,068	1,093	
	Üniversite	196	1,892	0,983	
İnternet	İlköğretim	66	2,575	1,164	F=4,336 p=0,014
	Lise	146	2,958	1,023	
	Üniversite	196	2,969	0,882	
Sosyal Medya	İlköğretim	66	1,863	1,050	F=6,457 p=0,002
	Lise	146	2,417	1,184	
	Üniversite	196	2,142	1,002	
Hasta Grupları	İlköğretim	66	2,439	1,124	F=1,011 p=0,365
	Lise	146	2,541	0,933	
	Üniversite	196	2,392	0,913	
Kitap	İlköğretim	66	1,545	0,880	F=18,923 p=0,000
	Lise	146	2,356	1,055	
	Üniversite	196	2,367	0,970	
Aile veya arkadaş	İlköğretim	66	2,803	1,084	F=0,397 p=0,672
	Lise	146	2,684	0,884	
	Üniversite	196	2,714	0,835	
Geleneksel Yöntemler	İlköğretim	66	2,060	0,990	F=2,434 p=0,089
	Lise	146	1,986	0,989	
	Üniversite	196	1,801	0,969	
Telefon Danışma Hattı	İlköğretim	66	1,272	0,668	F=1,995 p=0,137
	Lise	146	1,500	0,896	
	Üniversite	196	1,387	0,752	
Dini Kaynaklar	İlköğretim	66	2,106	1,165	F=7,572 p=0,001
	Lise	146	1,753	0,950	
	Üniversite	196	1,581	0,870	
Mobil Sağlık Uygulamaları	İlköğretim	66	1,197	0,502	F=9,461 p=0,000
	Lise	146	1,712	0,982	
	Üniversite	196	1,464	0,780	

Bireylerin eğitim durumu ile sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi arasında yapılan istatistiksel analizler sonucunda anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Eğitim durumu ile

televizyon (F=3,278, p= 0,039), dergi (F=5,534, p= 0,004), internet (F=4,336, p= 0,014), sosyal medya (F=6,457, p= 0,002), kitap (F=18,923, p=0,000), dini kaynaklar (F=7,572, p= 0,001) ve mobil sağlık uygulamaları (F=9,461, p=0,000) arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Anlamlı fark ortaya çıkan kaynakların aritmetik ortalamalarına bakıldığında, sağlık bilgisi edinmek için ilköğretim mezunları mobil sağlık uygulamaları ve dini uygulamaları kullanırken, lise mezunları televizyon ve sosyal medyayı kullanmaktadır. Üniversite mezunları ise sağlık bilgisi edinmek için internet, kitap ve dergileri kullanmaktadır.

4.4.3.4 Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların bireylerin gelir durumuna göre karşılaştırılması Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyine Yönelik Soruların Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Gelir	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	1603 TL ve altı	200	2,895	0,984	F=1,389 p=0,250
	1603 TL-3000 TL	119	2,882	0,922	
	3001 TL ve üzeri	89	3,078	0,881	
Eczacı	1603 TL ve altı	200	2,285	0,979	F=1,123 p=0,326
	1603 TL-3000 TL	119	2,159	0,991	
	3001 TL ve üzeri	89	2,123	0,889	
Televizyon	1603 TL ve altı	200	2,020	0,907	F=2,370 p=0,095
	1603 TL-3000 TL	119	2,016	0,947	
	3001 TL ve üzeri	89	1,786	0,760	
Radyo	1603 TL ve altı	200	1,370	0,636	F=1,261 p=0,284
	1603 TL-3000 TL	119	1,327	0,625	
	3001 TL ve üzeri	89	1,247	0,506	
Gazete	1603 TL ve altı	200	1,580	0,765	F=0,878 p=0,417
	1603 TL-3000 TL	119	1,697	0,859	
	3001 TL ve üzeri	89	1,651	0,724	
Dergi	1603 TL ve altı	200	1,570	0,766	F=0,047 p=0,954
	1603 TL-3000 TL	119	1,563	0,898	
	3001 TL ve üzeri	89	1,595	0,669	
Sağlıkla İlgili Kurslar	1603 TL ve altı	200	1,955	1,043	F=0,158 p=0,854
	1603 TL-3000 TL	119	1,890	1,047	
	3001 TL ve üzeri	89	1,910	0,995	
İnternet	1603 TL ve altı	200	2,925	1,007	F=1,990 p=0,138
	1603 TL-3000 TL	119	2,764	1,030	
	3001 TL ve üzeri	89	3,033	0,884	
Sosyal Medya	1603 TL ve altı	200	2,350	1,128	F=4,454 p=0,012
	1603 TL-3000 TL	119	1,983	1,049	
	3001 TL ve üzeri	89	2,134	1,024	
Hasta Grupları	1603 TL ve altı	200	2,520	0,966	F=0,978 p=0,377
	1603 TL-3000 TL	119	2,403	0,932	
	3001 TL ve üzeri	89	2,370	0,969	
Kitap	1603 TL ve altı	200	2,225	1,024	F=3,042 p=0,049
	1603 TL-3000 TL	119	2,084	1,062	
	3001 TL ve üzeri	89	2,438	0,976	
Aile veya arkadaş	1603 TL ve altı	200	2,785	0,907	F=1,272 p=0,281
	1603 TL-3000 TL	119	2,621	0,901	
	3001 TL ve üzeri	89	2,696	0,858	
Geleneksel Yöntemler	1603 TL ve altı	200	2,035	1,014	F=3,253 p=0,040
	1603 TL-3000 TL	119	1,798	1,004	
	3001 TL ve üzeri	89	1,775	0,849	
Telefon Danışma Hattı	1603 TL ve altı	200	1,395	0,788	F=3,905 p=0,021
	1603 TL-3000 TL	119	1,554	0,908	
	3001 TL ve üzeri	89	1,247	0,608	
Dini Kaynaklar	1603 TL ve altı	200	1,815	1,007	F=3,498 p=0,031
	1603 TL-3000 TL	119	1,756	0,982	
	3001 TL ve üzeri	89	1,494	0,813	
Mobil Sağlık Uygulamaları	1603 TL ve altı	200	1,600	0,902	F=2,428 p=0,090
	1603 TL-3000 TL	119	1,395	0,772	
	3001 TL ve üzeri	89	1,460	0,769	

Bireylerin geliri ile sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi arasında yapılan istatistiksel analizler sonucunda anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda

gelir durumu ile sosyal medya (F=4,454, p=0,012), kitap (F=3,042, p=0,049), geleneksel yöntemler (F=3,253, p=0,040), telefon danışma hattı (F=3,905, p=0,021) ve dini kaynaklar (F=3,498, p=0,031) arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7’de anlamlı farklılık çıkan kaynakların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında, gelir seviyesi asgari ücret ve altı olan bireylerin (1603TL ve altı) sağlık bilgisi edinmek için başvurduğu kaynakların sosyal medya, geleneksel yöntemler ve dini kaynaklar olduğu görülmektedir. Orta seviyede gelire sahip kişilerin (1603TL-3000TL) sağlık bilgisi edinmek için telefon danışma hatlarını ve gelir seviyesi yüksek olan kişilerin (3001TL ve üzeri) ise kitapları tercih ettiği görülmüştür.

4.4.4. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyinin Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde bireylerin sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir düzeyine göre karşılaştırılmıştır.

4.4.4.1. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyine Yönelik Soruların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	Kadın	218	3,307	0,798	t=0,350
	Erkek	190	3,278	0,836	p=0,726
Eczacı	Kadın	218	2,665	0,881	t=0,537
	Erkek	190	2,615	0,973	p=0,591
Televizyon	Kadın	218	1,995	0,782	t=2,161
	Erkek	190	1,826	0,794	p=0,031
Radyo	Kadın	218	1,527	0,732	t=0,596
	Erkek	190	1,484	0,732	p=0,552
Gazete	Kadın	218	1,816	0,855	t=2,265
	Erkek	190	1,631	0,784	p=0,024
Dergi	Kadın	218	1,830	0,833	t=1,357
	Erkek	190	1,715	0,868	p=0,176
Sağlıkla İlgili Kurslar	Kadın	218	2,545	1,060	t=0,477
	Erkek	190	2,494	1,101	p=0,634
İnternet	Kadın	218	2,339	0,882	t=1,621
	Erkek	190	2,194	0,919	p=0,106
Sosyal Medya	Kadın	218	1,903	0,871	t=2,335
	Erkek	190	1,705	0,821	p=0,019
Hasta Grupları	Kadın	218	2,275	0,857	t=-0,526
	Erkek	190	2,321	0,900	p=0,599
Kitap	Kadın	218	2,715	1,007	t=1,879
	Erkek	190	2,521	1,082	p=0,062
Aile ve arkadaş	Kadın	218	2,408	0,827	t=-0,902
	Erkek	190	2,484	0,871	p=0,367
Geleneksel Yöntemler	Kadın	218	1,857	0,985	t=-0,855
	Erkek	190	1,942	1,003	p=0,393
Telefon Danışma Hattı	Kadın	218	2,064	1,027	t=0,906
	Erkek	190	1,968	1,107	p=0,366
Dini Kaynaklar	Kadın	218	1,931	0,974	t=-0,678
	Erkek	190	2,000	1,073	p=0,498
Mobil Sağlık Uygulamaları	Kadın	218	1,578	0,817	t=1,553
	Erkek	190	1,457	0,731	p=0,121

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda sağlık bilgisi edinmek için başvuru alan sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi ile cinsiyet arasında televizyon (t=2,161, p=0,031), gazete (t=2,265, p=0,024) ve sosyal medyada (t=2,335, p=0,019) anlamlı farklılık çıkmıştır. Farkın kaynağı incelendiğinde katılımcılardan kadınların erkeklere oranla puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani kadınlar erkeklere göre televizyondan, gazeteden ve sosyal medyadan edindikleri sağlık bilgilerine daha çok güvenmektedir.

4.4.4.2. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyinin Yaşa Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların yaş değişkenine göre karşılaştırılması Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyine Yönelik Soruların Yaşa Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	18-29	184	3,337	0,757	F=0,921 p=0,431
	30-39	91	3,263	0,841	
	40-49	73	3,342	0,767	
	50 ve üzeri	60	3,150	0,988	
Eczacı	18-29	184	2,804	0,819	F=5,328 p=0,001
	30-39	91	2,626	0,950	
	40-49	73	2,547	0,943	
	50 ve üzeri	60	2,283	1,059	
Televizyon	18-29	184	1,929	0,782	F=1,117 p=0,342
	30-39	91	1,978	0,802	
	40-49	73	1,945	0,761	
	50 ve üzeri	60	1,750	0,836	
Radyo	18-29	184	1,608	0,774	F=5,256 p=0,001
	30-39	91	1,450	0,703	
	40-49	73	1,575	0,724	
	50 ve üzeri	60	1,200	0,546	
Gazete	18-29	184	1,923	0,877	F=9,652 p=0,000
	30-39	91	1,659	0,805	
	40-49	73	1,684	0,797	
	50 ve üzeri	60	1,300	0,497	
Dergi	18-29	184	2,032	0,886	F=15,340 p=0,000
	30-39	91	1,681	0,841	
	40-49	73	1,684	0,743	
	50 ve üzeri	60	1,250	0,540	
Sağlıkla İlgili Kurslar	18-29	184	2,717	0,978	F=7,602 p=0,000
	30-39	91	2,604	0,998	
	40-49	73	2,342	1,192	
	50 ve üzeri	60	2,016	1,171	
İnternet	18-29	184	2,423	0,839	F=9,037 p=0,000
	30-39	91	2,318	0,880	
	40-49	73	2,260	0,986	
	50 ve üzeri	60	1,750	0,836	
Sosyal Medya	18-29	184	1,978	0,880	F=9,646 p=0,000
	30-39	91	1,802	0,846	
	40-49	73	1,808	0,827	
	50 ve üzeri	60	1,316	0,596	
Hasta Grupları	18-29	184	2,451	0,841	F=5,244 p=0,001
	30-39	91	2,285	0,820	
	40-49	73	2,191	0,876	
	50 ve üzeri	60	1,966	0,973	
Kitap	18-29	184	2,831	0,946	F=7,896 p=0,000
	30-39	91	2,571	0,967	
	40-49	73	2,602	1,063	
	50 ve üzeri	60	2,100	1,244	
Aile veya arkadaş	18-29	184	2,570	0,772	F=0,658 p=0,048
	30-39	91	2,362	0,781	
	40-49	73	2,356	0,839	
	50 ve üzeri	60	2,283	1,106	

Tablo 9. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyine Yönelik Soruların Yaşa Göre Karşılaştırılması - Devamı

Kaynaklar	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Geleneksel Yöntemler	18-29	184	2,081	1,034	F=7,114 p=0,000
	30-39	91	1,846	0,918	
	40-49	73	1,465	0,746	
	50 ve üzeri	60	1,933	1,087	
Telefon Danışma Hattı	18-29	184	2,266	1,034	F=13,776 p=0,000
	30-39	91	2,120	1,153	
	40-49	73	1,835	0,986	
	50 ve üzeri	60	1,333	0,751	
Dini Kaynaklar	18-29	184	1,978	0,940	F=1,348 p=0,258
	30-39	91	1,967	1,048	
	40-49	73	1,780	1,003	
	50 ve üzeri	60	2,133	1,213	
Mobil Sağlık Uygulamaları	18-29	184	1,646	0,796	F=4,850 p=0,003
	30-39	91	1,505	0,779	
	40-49	73	1,479	0,783	
	50 ve üzeri	60	1,216	0,640	

Tablo 9 incelendiğinde bireylerin yaşı ile eczacı (F=5,328, p=0,001), radyo (F=5,256, p=0,001), gazete (F=9,652, p=0,000), dergi (F=15,340, p=0,000), sağlıkla ilgili kurslar (F=7,602, p=0,000), internet (F=9,037, p=0,000), sosyal medya (F=9,646, p=0,000), hasta grupları (F=5,244, p=0,001), kitap (F=7,896, p=0,000), aile veya arkadaş (F=0,658, p=0,048), geleneksel yöntemler (F=7,114, p=0,000), telefon danışma hattı (F=13,776, p=0,000) ve mobil sağlık uygulamalarına (F=4,850, p=0,003) duyulan güven düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Anlamlı farklılığın kaynağı incelendiğinde 18-29 yaş aralığındaki bireylerin 3 yaş grubuna (30-39, 40-49, 50 ve üzeri) göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Yani, 18-29 yaş aralığındaki bireyler eczacı, radyo, gazete, dergi, sağlıkla ilgili kurslar, internet, sosyal medya, hasta grupları, kitap, aile veya arkadaş, geleneksel yöntemler, telefon danışma hattı ve mobil sağlık uygulamalarından edindikleri sağlık bilgilerine daha fazla güvenmektedirler.

4.4.4.3. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların eğitim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyine Yönelik Soruların Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Eğitim	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	İlköğretim	66	3,242	0,945	F=0,419 p=0,658
	Lise	146	3,267	0,824	
	Üniversite	196	3,331	0,762	
Eczacı	İlköğretim	66	2,681	1,111	F=1,519 p=0,220
	Lise	146	2,732	0,873	
	Üniversite	196	2,561	0,889	
Televizyon	İlköğretim	66	1,863	0,782	F=3,544 p=0,030
	Lise	146	2,054	0,845	
	Üniversite	196	1,831	0,742	
Radyo	İlköğretim	66	1,318	0,611	F=3,149 p=0,044
	Lise	146	1,589	0,827	
	Üniversite	196	1,510	0,683	
Gazete	İlköğretim	66	1,424	0,765	F=5,721 p=0,004
	Lise	146	1,821	0,907	
	Üniversite	196	1,765	0,761	
Dergi	İlköğretim	66	1,333	0,664	F=11,680 p=0,000
	Lise	146	1,815	0,871	
	Üniversite	196	1,898	0,847	
Sağlıkla İlgili Kurslar	İlköğretim	66	2,151	1,255	F=4,900 p=0,008
	Lise	146	2,554	1,057	
	Üniversite	196	2,622	1,007	
İnternet	İlköğretim	66	2,090	1,063	F=1,629 p=0,197
	Lise	146	2,321	0,924	
	Üniversite	196	2,295	0,819	
Sosyal Medya	İlköğretim	66	1,681	0,879	F=3,287 p=0,038
	Lise	146	1,952	0,912	
	Üniversite	196	1,750	0,786	
Hasta Grupları	İlköğretim	66	2,136	0,974	F=2,131 p=0,120
	Lise	146	2,397	0,866	
	Üniversite	196	2,275	0,844	
Kitap	İlköğretim	66	2,090	1,146	F=11,106 p=0,000
	Lise	146	2,780	1,013	
	Üniversite	196	2,688	0,981	
Aile veya arkadaş	İlköğretim	66	2,454	0,979	F=0,750 p=0,473
	Lise	146	2,376	0,839	
	Üniversite	196	2,489	0,806	
Geleneksel Yöntemler	İlköğretim	66	2,015	0,999	F=0,979 p=0,377
	Lise	146	1,931	1,001	
	Üniversite	196	1,831	0,985	
Telefon Danışma Hattı	İlköğretim	66	1,727	1,060	F=3,422 p=0,034
	Lise	146	2,137	1,074	
	Üniversite	196	2,030	1,047	
Dini Kaynaklar	İlköğretim	66	2,424	1,203	F=9,978 p=0,000
	Lise	146	1,986	1,010	
	Üniversite	196	1,790	0,912	
Mobil Sağlık Uygulamaları	İlköğretim	66	1,212	0,541	F=9,439 p=0,000
	Lise	146	1,698	0,942	
	Üniversite	196	1,494	0,675	

Tablo 10 incelendiğinde eğitim durumu ile dini kaynaklar ($F=9,978$, $p=0,000$), televizyon ($F=3,544$, $p=0,030$), radyo ($F=3,149$, $p=0,044$), gazete ($F=5,721$, $p=0,004$), sosyal medya ($F=3,287$, $p=0,038$), kitap ($F=11,106$, $p=0,000$), telefon danışma hattı ($F=3,422$, $p=0,034$), mobil sağlık uygulamaları ($F=9,439$, $p=0,000$), dergi ($F=11,680$, $p=0,000$) ve sağlıkla ilgili kurslar ($F=4,900$, $p=0,008$) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Anlamlı farklılığın kaynağına bakıldığında dini kaynaklarda ilköğretim mezunlarının almış oldukları puanlar lise ve üniversite mezunlarına göre yüksektir. Televizyon, radyo, gazete, sosyal medya, kitap, telefon danışma hattı ve mobil sağlık uygulamalarında lise mezunu olanların almış oldukları puanlar ilköğretim ve üniversite mezunlarına göre yüksektir. Dergi ve sağlıkla ilgili kurslarda üniversite mezunu olanların almış oldukları puanlar ilköğretim ve lise mezunlarına göre yüksektir. Yani, ilköğretim mezunu olan bireyler dini kaynaklardan edindikleri sağlık bilgilerine, lise mezunu bireyler televizyon, radyo, gazete, sosyal medya, kitap, telefon danışma hattı ve mobil sağlık uygulamalarından edindikleri bilgilerine ve üniversite mezunu olan bireyler dergi ve sağlıkla ilgili kurslardan edindikleri sağlık bilgilerine daha fazla güvenmektedirler.

4.4.4.4. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi bölümünde yer alan 16 kaynağa vermiş oldukları cevaplar sonucunda almış oldukları puanların gelir durumuna göre karşılaştırılması Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11. Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyine Yönelik Soruların Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Kaynaklar	Gelir	n	$\bar{X}$	Ss	Test Değerleri
Sağlık Personeli	1603 TL ve altı	200	3,2800	0,803	F=0,341 p=0,711
	1603 TL-3000 TL	119	3,3445	0,807	
	3001 TL ve üzeri	89	3,2584	0,859	
Eczacı	1603 TL ve altı	200	2,735	0,865	F=1,989 p=0,138
	1603 TL-3000 TL	119	2,554	1,014	
	3001 TL ve üzeri	89	2,550	0,917	
Televizyon	1603 TL ve altı	200	1,950	0,774	F=1,286 p=0,278
	1603 TL-3000 TL	119	1,949	0,862	
	3001 TL ve üzeri	89	1,797	0,725	
Radyo	1603 TL ve altı	200	1,535	0,742	F=0,290 p=0,748
	1603 TL-3000 TL	119	1,487	0,768	
	3001 TL ve üzeri	89	1,471	0,658	
Gazete	1603 TL ve altı	200	1,77	0,870	F=0,579 p=0,561
	1603 TL-3000 TL	119	1,680	0,832	
	3001 TL ve üzeri	89	1,696	0,713	
Dergi	1603 TL ve altı	200	1,815	0,862	F=2,396 p=0,092
	1603 TL-3000 TL	119	1,638	0,860	
	3001 TL ve üzeri	89	1,876	0,795	
Sağlıkla İlgili Kurslar	1603 TL ve altı	200	2,535	1,093	F=1,845 p=0,159
	1603 TL-3000 TL	119	2,386	1,074	
	3001 TL ve üzeri	89	2,674	1,042	
İnternet	1603 TL ve altı	200	2,285	0,904	F=0,040 p= 0,960
	1603 TL-3000 TL	119	2,260	0,942	
	3001 TL ve üzeri	89	2,258	0,846	
Sosyal Medya	1603 TL ve altı	200	1,900	0,885	F=2,137 p=0,119
	1603 TL-3000 TL	119	1,731	0,870	
	3001 TL ve üzeri	89	1,719	0,738	
Hasta Grupları	1603 TL ve altı	200	2,350	0,883	F=2,061 p=0,129
	1603 TL-3000 TL	119	2,159	0,833	
	3001 TL ve üzeri	89	2,359	0,907	
Kitap	1603 TL ve altı	200	2,620	1,030	F=0,436 p=0,647
	1603 TL-3000 TL	119	2,571	1,109	
	3001 TL ve üzeri	89	2,707	1,002	
Aile veya arkadaş	1603 TL ve altı	200	2,440	0,830	F=1,725 p=0,180
	1603 TL-3000 TL	119	2,352	0,869	
	3001 TL ve üzeri	89	2,573	0,851	
Geleneksel Yöntemler	1603 TL ve altı	200	1,955	1,018	F=1,139 p=0,321
	1603 TL-3000 TL	119	1,899	0,994	
	3001 TL ve üzeri	89	1,764	0,929	
Telefon Danışma Hattı	1603 TL ve altı	200	2,060	1,040	F=1,387 p=0,251
	1603 TL-3000 TL	119	2,075	1,113	
	3001 TL ve üzeri	89	1,853	1,050	
Dini Kaynaklar	1603 TL ve altı	200	2,085	1,011	F=2,992 p=0,051
	1603 TL-3000 TL	119	1,882	1,074	
	3001 TL ve üzeri	89	1,797	0,943	
Mobil Sağlık Uygulamaları	1603 TL ve altı	200	1,590	0,815	F=1,800 p=0,167
	1603 TL-3000 TL	119	1,420	0,753	
	3001 TL ve üzeri	89	1,505	0,724	

Tablo 11’de görüldüğü üzere bireyin gelir durumu ile sağlık bilgi kaynaklarına duyulan güven düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında tüm kaynaklarda “p” değeri 0,05’ten büyük çıkmıştır. Bu nedenden dolayı gelir durumu ile sağlık bilgi kaynaklarından elde edilen sağlık bilgilerine duyulan güven düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Yani, bireyin geliri kaynaklardan elde ettiği sağlık bilgisine duyduğu güven düzeyini etkilemez.

4.4.5. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyi ile Güven Düzeyi Arasındaki İlişki

Anket formunda yer alan 16 sağlık bilgi kaynağından bilgi edinme düzeyi ile kaynaklardan edinilen bilgiye duyulan güven düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda verilerin yorumlanabilmesi için pearson’un (r) korelasyon kat sayısı baz alınmıştır. R değeri 1’den küçük ise negatif doğrusal ilişki, r değeri 1 ise pozitif doğrusal ilişki vardır. R değeri 0’a eşitse değişkenler arasında ilişki yoktur (Sungur 2005). Sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi ile güven düzeyi arasındaki ilişkiyi ölçmek için yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12’de yer alan numaralandırmaya göre sağlık bilgi kaynakları şu şekildedir:

- 1: Sağlık Personeli
- 2: Eczacı
- 3: Televizyon
- 4: Radyo
- 5: Gazete
- 6: Dergi
- 7: Sağlıkla İlgili Kurslar
- 8: İnternet
- 9: Sosyal Medya
- 10: Hasta Grupları
- 11: Kitap
- 12: Aile veya Arkadaş
- 13: Geleneksel Yöntemler
- 14: Telefon Danışma Hattı
- 15: Dini Kaynaklar
- 16: Mobil Sağlık Uygulamaları

Tablo 12. Sağlık Bilgi Kaynaklarından Bilgi Edinme Düzeyi ile Güven Düzeyi Arasındaki İlişki

	Sağlık Bilgi Kaynaklarına Duyulan Güven Düzeyi															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	r=-0,303 p=0,000															
2	r=0,017 p=0,367	r=-0,062 p=0,107														
3	r=0,070 p=0,078	r=0,480 p=0,000	r=-0,542 p=0,000													
4	r=0,061 p=0,110	r=0,111 p=0,013	r=0,267 p=0,000	r=0,511 p=0,000												
5	r=0,120 p=0,007	r=0,156 p=0,001	r=0,310 p=0,000	r=0,332 p=0,000	r=0,561 p=0,000											
6	r=0,108 p=0,015	r=0,144 p=0,002	r=0,286 p=0,000	r=0,377 p=0,000	r=0,423 p=0,000	r=0,588 p=0,000										
7	r=0,125 p=0,006	r=0,047 p=0,172	r=0,131 p=0,004	r=0,180 p=0,000	r=0,273 p=0,000	r=0,261 p=0,000	r=0,460 p=0,000									
8	r=0,063 p=0,102	r=0,114 p=0,010	r=0,246 p=0,000	r=0,197 p=0,000	r=0,267 p=0,000	r=0,248 p=0,000	r=0,252 p=0,000	r=0,577 p=0,000								
9	r=0,004 p=0,467	r=0,164 p=0,000	r=0,379 p=0,000	r=0,351 p=0,000	r=0,374 p=0,000	r=0,327 p=0,000	r=0,198 p=0,000	r=0,479 p=0,000	r=0,685 p=0,000							
10	r=0,096 p=0,026	r=0,128 p=0,005	r=0,222 p=0,000	r=0,137 p=0,003	r=0,127 p=0,005	r=0,094 p=0,029	r=0,106 p=0,016	r=0,119 p=0,008	r=0,186 p=0,000	r=0,334 p=0,000						
11	r=0,042 p=0,199	r=0,092 p=0,032	r=0,162 p=0,001	r=0,268 p=0,000	r=0,318 p=0,000	r=0,420 p=0,000	r=0,309 p=0,000	r=0,297 p=0,000	r=0,217 p=0,000	r=0,095 p=0,027	r=0,575 p=0,000					
12	r=0,248 p=0,000	r=0,192 p=0,000	r=0,168 p=0,000	r=0,117 p=0,009	r=0,129 p=0,004	r=0,146 p=0,002	r=0,142 p=0,002	r=0,171 p=0,000	r=0,171 p=0,000	r=0,329 p=0,000	r=0,217 p=0,000	r=0,492 p=0,000				
13	r=0,006 p=0,454	r=0,178 p=0,000	r=0,199 p=0,000	r=0,228 p=0,000	r=0,169 p=0,000	r=0,134 p=0,003	r=0,035 p=0,237	r=0,175 p=0,000	r=0,269 p=0,000	r=0,296 p=0,000	r=0,031 p=0,264	r=0,349 p=0,000	r=0,737 p=0,000			
14	r=0,000 p=0,496	r=0,083 p=0,048	r=0,199 p=0,000	r=0,233 p=0,000	r=0,209 p=0,000	r=0,207 p=0,000	r=0,102 p=0,019	r=0,166 p=0,000	r=0,172 p=0,000	r=0,104 p=0,018	r=0,105 p=0,017	r=0,040 p=0,212	r=0,177 p=0,000	r=0,439 p=0,000		
15	r=-0,035 p=0,238	r=0,144 p=0,002	r=0,171 p=0,000	r=0,130 p=0,004	r=0,077 p=0,060	r=0,034 p=0,250	r=-0,005 p=0,461	r=0,040 p=0,210	r=0,110 p=0,013	r=0,113 p=0,011	r=-0,045 p=0,181	r=0,195 p=0,000	r=0,377 p=0,000	r=0,027 p=0,296	r=0,669 p=0,000	r=0,163 p=0,000
16	r=0,053 p=0,142	r=0,017 p=0,367	r=0,070 p=0,078	r=0,061 p=0,110	r=0,120 p=0,007	r=0,108 p=0,015	r=0,125 p=0,006	r=0,063 p=0,102	r=0,004 p=0,467	r=0,096 p=0,026	r=0,042 p=0,199	r=0,248 p=0,000	r=0,110 p=0,013	r=0,125 p=0,006	r=0,056 p=0,434	r=0,645 p=0,000

Tablo 12’de görüldüğü gibi sağlık bilgi kaynaklarının tümünde bilgi edinme düzeyi ile duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Kaynaklardan edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasındaki pozitif yönlü ilişkinin derecesi aşağıda gösterilmiştir:

- Sağlık personelinden edinilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü çok zayıf bir ilişki ($r=0,303$, $p=0,000$) vardır.
- Eczacıdan edilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,480$, $p=0,000$) vardır.
- Televizyondan edinilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,542$, $p=0,000$) vardır.
- Radyodan edinilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,511$, $p=0,000$) vardır.
- Gazeteden edinilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,561$, $p=0,000$) vardır.
- Dergiden edinilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,588$, $p=0,000$) vardır.
- Sağlıkla ilgili kurslardan edinilen bilgi düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,460$, $p=0,000$) vardır.
- İnternette edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,577$, $p=0,000$) vardır.
- Sosyal medyadan edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,685$, $p=0,000$) vardır.
- Hasta gruplarından edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,401$, $p=0,000$) vardır.
- Kitaptan edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,575$, $p=0,000$) vardır.
- Geleneksel yöntemlerden edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,492$, $p=0,000$) vardır.
- Telefon danışma hattından edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki ($r=0,737$, $p=0,000$) vardır.
- Dini kaynaklardan edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,669$, $p=0,000$) vardır.
- Mobil sağlık uygulamalarından edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasında pozitif yönlü orta derece bir ilişki ($r=0,645$, $p=0,000$) vardır.

Bu veriler doğrultusunda kaynaklarından edinilen bilgi edinme düzeyi ile bilgiye duyulan güven düzeyi arasındaki korelasyon kat sayısına (r) bakıldığında, bilgi edinme düzeyi ile güven düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yani, birey sağlık bilgisi edindiği kaynağa güvenmektedir ya da güvendiği kaynaktan bilgi edinmektedir.

4.4.6. Sağlık Bilgi İçerikleri İle İlgili Bulgular

Anket formunda yer alan “Arama yaptığınız sağlık bilgisi hangi konuyla/konularla ilgilidir?” sorusuna katılımcıların vermiş oldukları cevapların örneklem içerisindeki dağılımları Tablo 13’te gösterilmiştir. Diğer işaretleyen katılımcılar, edinmiş oldukları sağlık bilgilerinin “hekimlerle” ilgili olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 13. Sağlık Bilgi Konularının Örneklem İçerisindeki Dağılımı

Konular	Örneklem Sayısı	Cevaplayan Katılımcı Sayısı	%
Tedavi seçenekleri	408	269	65,9
Belli bir hastalığa özgü belirtiler	408	218	53,4
İlaçlar	408	202	49,5
Tedavinin veya ilaçların yan etkileri	408	183	44,9
Beslenme ve fiziksel egzersiz	408	180	44,1
Bir hastalıkla baş etme	408	176	43,1
Pratik bakım bilgileri	408	121	29,7
Hastalığın sonucunu tahmin etme	408	118	28,9
Diğer	408	13	3,2

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların edinmiş oldukları sağlık bilgilerinin en çok tedavi seçenekleri (%65,9) ile ilgili olduğu görülmektedir. Tedavi seçeneklerinin ardından sırayla belli bir hastalığa özgü belirtiler, ilaçlar, tedavinin veya ilaçların yan etkileri, beslenme ve fiziksel egzersiz, bir hastalıkla baş etme, pratik bakım bilgileri, hastalığın sonucunu tahmin etme ve diğer konular gelmektedir.

4.4.7. Sağlık Bilgi Arama Sonuçları İle İlgili Bulgular

Anket formunda yer alan “Sağlığa ilişkin bulduğunuz bilgiler sonucunda ne yaptınız?” sorusuna katılımcıların vermiş oldukları cevapların örneklem içerisindeki dağılımları Tablo 14’te gösterilmiştir. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılar edindikleri sağlık bilgileri sonucunda “tedaviyi yarıda bıraktıklarını” ifade etmişlerdir.

Tablo 14. Sağlık Bilgisi Arama Sonuçlarının Örneklem İçerisindeki Dağılımı

Sağlık Bilgisi Arama Sonuçları	Örneklem Sayısı	Cevaplayan Katılımcı Sayısı	%
Bir hekime görünmeye karar verdim.	408	300	73,5
Bulmuş olduğum şey hakkında bir hekimle konuştum.	408	158	38,7
Tedaviyi sorguladım.	408	131	32,1
Hastalık tanısını sorguladım.	408	122	29,9
Belirli bir durumu, hastalığı veya tedaviyi daha iyi anlayabiliyorum.	408	118	28,9
Diyet/yaşam tarzı alışkanlıklarımı değiştirmeye karar verdim.	408	105	25,7
Endişelenmiş hissediyorum.	408	78	19,1
Güvence veya rahatlama duyguları hissediyorum.	408	28	14,2
Bir hekime görünmemeye karar verdim.	408	28	6,9
Bir sağlık uzmanına danışmadan ilacımı değiştirmeye karar verdim.	408	28	6,9
Belirli bir durum, hastalık veya tedavi hakkında kafam karıştı.	408	34	8,3
Diğer	408	7	1,7

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların %73,5’inin edinmiş oldukları sağlık bilgileri sonucunda bir hekime görünmeye karar verdikleri, %38,7’sinin edinilen sağlık bilgisi hakkında bir hekimle konuştukları ve %32,1’inin ise hastalık tedavisini sorguladıkları görülmektedir.

V. TARTIŞMA VE SONUÇ

Konu ile ilgili literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında çalışmaların çoğunluğunun sağlık bilgisi arama davranışını etkileyen faktörlerle ilgili olduğu görülmektedir. Çalışmalarda SBAD'yi etkileyen faktörler genel olarak cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve bireyin sağlık durumudur.

Literatürde yer alan çalışmalarda ve bu çalışma sonucunda cinsiyetin bireyin sağlık bilgisi arama davranışı üzerinde etkisinin olduğu görülmüş (Jackson et al. 2013; McCaughan, McKenna 2007; Ahmed et al. 2000) ve kadınların erkeklerden daha fazla sağlık bilgisi edindiği tespit edilmiştir (Manierre 2015; Weaver et al. 2010; Kassulke et al. 1993). Diğer taraftan bu çalışmada kadınların sağlık bilgisi edinmek amacıyla televizyon, internet, sosyal medya, kitap, sağlıkla ilgili kurslar ve mobil sağlık uygulamalarını erkeklere göre daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Literatürde ise kadınların sağlık bilgisi edindiği kaynaklara bakıldığında kadınların sağlık bilgi kaynağı olarak hekimleri, kitle iletişim araçlarını ve sosyal ağları (Gollop 1997), erkeklerin ise hekimleri ve sosyal ağları kullandıkları görülmektedir (Leydon et al. 2000). Başka bir çalışmada ise sağlık bilgisi ararken erkeklerin, kadınlara göre daha pasif oldukları ve hastalıklarla ilgili hekimden aldıkları bilgilerin kendilerine yeterli geldiği görülmüştür (Yogaparan et al. 2009). SBAD ile ilgili cinsiyete dayalı farklılık yaşlı bireylerde de aynıdır. Daha yaşlı kadınlar, erkeklere göre daha fazla sağlık hizmeti kullanmaya meyillidir (Glynn et al. 2011). Kronik koşullara sahip genç bireylere yapılan bir çalışmada kadınların internette erkeklere göre daha fazla sağlık bilgisi aradığı görülmüştür (Suris et al. 2010).

Yaşın, sağlık bilgisi arama davranışı üzerine etkisini araştıran çalışmalar incelendiğinde genç bireylerin yaşlılara göre daha fazla sağlık bilgisi aradığı görülmektedir (Stonbraker et al. 2017; Ayers, Kronenfeld 2007). Bu çalışmada da literatürle aynı doğrultuda bir sonuç tespit edilmiş ve gençlerin yaşlılara göre daha fazla sağlık bilgisi edindiği belirlenmiştir. Sağlık bilgisi edinilen kaynaklara bakıldığında ise 18-29 yaş aralığındaki bireylerin dergi, sağlıkla ilgili kurslar, internet, sosyal medya, kitap, aile veya arkadaş, geleneksel yöntem ve mobil sağlık uygulamalarını; 30-39 yaş aralığındaki bireylerin ise eczacıyı diğerlerine göre daha çok kullandığı görülmüştür. Amerika'da yetişkinlerin sağlık bilgisi arama davranışlarının araştırıldığı bir çalışmada genç bireylerin eğitim seviyesinin daha yüksek olduğu ve interneti sağlık bilgisi aramak için daha çok kullandıkları tespit edilmiştir (Gray et al. 2005). Türkiye'de üniversite öğrencilerine yapılan bir çalışmada katılımcıların %71'i sağlık bilgisi edinmek için interneti kullandıklarını ifade etmişlerdir (Arslan ve Demir, 2017). Yaşlı bireylerin ise sağlık bilgisi edinmek için sağlık profesyonelleri ve dergi gibi basılı kaynakları kullandığı görülmüştür (Jacobs et al. 2017). Başka bir çalışmada ise yaşlı bireylerin sağlık bilgisi ararken tercih ettiği kaynaklar ise hemşireler, eczacılar ve hekimlerdir (Stanbursy, Ludwick 2009). 55-70 yaş arası bireyler üzerine yapılan nitel bir çalışma sonucunda yaşlı bireyler, daha çok beslenme ile ilgili konularda sağlık bilgisi aradıklarını ifade etmişlerdir (Manafa, Wong 2012). Yaşlı bireyler sağlık bilgisi kaynaklarından en çok sağlık profesyonellerine güvenirken en az da radyoya güvenmektedirler (Chaudhuri et al. 2013). Çinli yaşlıların internette sağlık bilgisi arama davranışı üzerine yapılan deneysel başka bir çalışmada ise yaşlı bireylere arama ile ilgili verilen eğitim sonucunda bireylerin daha fazla sağlık bilgisi aradığı saptanmıştır (Wu, Li 2016).

Bireyin eğitim durumu, SBAD'ını etkileyen önemli bir faktör olarak bireyin edindiği sağlık bilgisi kaynağında farklılıklar olmasına neden olduğu literatürde yapılan çalışmalarda görülmektedir (Brown et al. 1993; Carlsson 2000; Ward et al. 1993; Guidry et al. 1998; Jubelier et al. 1994). Bu çalışmada da aynı şekilde eğitim durumunun SBAD'ını etkilediği tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları incelendiğinde ilköğretim mezunlarının mobil sağlık uygulamaları ve dini uygulamaları; lise mezunlarının televizyon ve sosyal medyayı;

üniversite mezunlarının ise internet, kitap ve dergiyi diğerlerine göre bilgi kaynağı olarak daha çok kullandıkları tespit edilmiştir. Mısır'da 490 kişi üzerinde yapılan bir çalışmada eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin internet aracılığıyla sağlık bilgisi edindiği saptanmıştır (Gheewebe et al. 2017; Cotten, Gupta 2004). Üniversite okuyan bireylerde yapılan nitel bir çalışmada bireylerin, sosyal medyadan aktif bir şekilde sağlıkla ilgili bilgi edindikleri görülmüştür (Hackman, Pember 2016). Genç eğitilmiş hispanik kadınların sağlık bilgisi arama davranışını etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmada ise katılımcıların çoğunluğu sağlığından herhangi bir bozulma meydana gelmeden sağlık bilgisi edinmediklerini ve düzenli bir şekilde almadıklarını belirtmiştir. Ayrıca ulaşılabilir sağlık bilgisinin bireylerin sağlık davranışlarını etkilemediği tespit edilmiştir (Suggs 2010).

Bireyin aylık gelirin düşük veya yüksek olması sağlık bilgisi arama davranışı etkileyen diğer bir faktördür. Aylık geliri düşük olan bireyler daha az sağlık bilgisi aramaya meyilli iken (Ramanadhan, Viswanath 2006; Jung 2014); yüksek gelirli olan bireylerin ise daha fazla sağlık bilgisi aramaya meyilli olduğu anlaşılmıştır (Ramanadhan, Viswanath 2006). Bu çalışmada da bireyin gelir durumunun SBAD'ını etkilediği tespit edilmiştir. Gelir seviyesi asgari ücret ve altı (1603 TL ve altı) olan bireylerin sosyal medya, geleneksel yöntemler ve dini kaynakları; orta seviyede gelire sahip olan kişilerin (1603-3000 TL) telefon danışma hattını ve gelir seviyesi yüksek olan kişilerin (3001 TL ve üzeri) kitapları diğerlerine göre daha çok tercih ettiği görülmüştür. Geliri ve eğitim seviyesi yüksek olan bireyler bilgi kaynağı olarak interneti tercih etmektedir (Weaver et al. 2009; Rice 2006). Daha düşük gelirli ve yaşlılar ise televizyondan daha fazla sağlık bilgisi edinmeye meyillidir (Avcı ve diğerleri 2014).

Bireyin sağlık durumu ile ilgili yapılan sağlık bilgisi arama davranışı hakkında yapılan çalışmalar daha çok belli hastalık grupları ile ilgilidir. Örneğin meme kanseri olan kadınlar, kanserle başa çıkmak, kontrol duygusu kazanmak, korku, stres gibi olumsuz duygulardan kaçınmak ve karar verme sürecine yardımcı olmak amacıyla bilgi aramaktadırlar (Rees, Bath 2001). Prostat kanserli 312 hastaya yapılan başka bir çalışma da katılımcıların %53 internetten elde ettiklerinin bilgilerin tedaviye ilişkin kararlarını etkilediğini belirtmiştir (Pautler et al. 2001). Meksika'da kanser hastalarının SBAD'nin araştırıldığı bir çalışmada kanser olan genç bireylerin ve kadınların interneti ana bilgi edinme kaynağı olarak seçtikleri görülmüştür (Soto-Perez-De-Celis et al. 2018).

SBAD ile ilgili mesleği değişken olarak alan çalışmalar genellikle sağlık çalışanlarına yöneliktir. İngiltere'de toplum sağlığı çalışanlarının sağlık bilgisi ihtiyacını belirlemeye yönelik yapılan bir çalışmada bireyler sağlık bilgisini televizyon, radyo ve arkadaşlarından edindiklerini belirtmişlerdir (Raj et al. 2015). Hem kırsal da hem kent de çalışan sağlık çalışanları, sağlık bilgisi edinirken temel bilgi kaynağı olarak meslektaşlarına ve kişisel kütüphanelerine güvendiklerini ifade etmişlerdir (Dorsch 2000). Sağlık çalışanları elektronik ders kitapları, veri tabanları, dergiler ve web siteleri gibi görsel ve işitsel materyaller kullanmaktadırlar. Bazı sağlık çalışanları ise uzmanlık alanıyla ilgili olarak daha çok meslektaşlarından sağlık bilgisi edinmektedirler (Dorsey, Defletsen 2005).

Literatürde yer alan çalışmaların sonuçlarına ek olarak bu çalışma sonucunda da bazı önemli bulgular elde edilmiştir. Bunlar; bireylerin kaynaklar aracılığıyla edindiği sağlık bilgisine duyduğu güven düzeyi, bilgi edinme ve güven düzeyi arasındaki ilişki, edinilen sağlık bilgilerinin içeriği ve kişinin edindiği sağlık bilgisi sonucunda hangi davranışı sergilediği olarak sıralanabilir. Bu bulguların sonuçlarına genel olarak bakıldığında ise bireylerin en çok güvendiği ilk 3 kaynağın; sağlık personeli, eczacı ve kitaplar, en az güvendiği ilk 3 kaynağın ise radyo, mobil sağlık uygulamaları ve gazete olduğu görülmüştür. Bireyler sağlık bilgisi ediniminde sağlık personeli ve eczacı gibi formal bilgi kaynaklarına ve bir uzman tarafından yazılan kitaplara güvenmektedir. Sağlık bilgisi kaynağı olarak en az

güvenilen kaynağın en az kullanılan bilgi kaynaklarından olan radyo ve telefon danışma hattı olduğu görülmektedir. Radyoda yer alan sağlık programları ile ilgili bilgilendirmenin artması ve uzman kişilerin bu programda yer alması dinleyicilerin buradan daha fazla sağlık bilgisi edinmesine ve bu bilgilere güvenmesine sebep olacağı düşünülmektedir. Sağlık Bakanlığına bağlı telefon danışma hatlarıyla ilgili farkındalık düzeyinin artması için gerek kamu spotlarıyla gerekse diğer kitle iletişim araçlarından faydalanılması önerilmektedir. Kişilerin gazeteyle bilgi kaynağı olarak güvenmemelerinin nedeninin ise gazete yazılarında güvenilir kaynak kullanım oranının azlığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bilgi kaynaklarından edinilen bilgilere duyulan güven düzeyine bakıldığında kadınların erkeklere göre televizyondan, gazeteden ve sosyal medyadan edindikleri sağlık bilgilerine daha çok güvendiği görülmüştür. 18-29 yaş aralığındaki bireyler diğer yaş gruplarına göre eczacı, radyo, gazete, dergi, sağlıkla ilgili kurslar, internet, sosyal medya, hasta grupları, kitap, aile veya arkadaş, geleneksel yöntemler, telefon danışma hattı ve mobil sağlık uygulamalarından edindikleri sağlık bilgilerine daha fazla güvenmektedirler. İlköğretim mezunu olan bireyler dini kaynaklardan edindikleri sağlık bilgilerine, lise mezunu bireyler televizyon, radyo, gazete, sosyal medya, kitap, telefon danışma hattı ve mobil sağlık uygulamalarından edindikleri bilgilere ve üniversite mezunu olan bireyler dergi ve sağlıkla ilgili kurslardan edindikleri sağlık bilgilerine daha fazla güvenmektedirler. Bireyin gelir durumunun ise kaynaklardan edinilen bilgiye duyduğu güven düzeyini etkilemediği görülmüştür.

Yapılan çalışma sonucunda sağlık bilgi kaynaklarından bilgi edinme düzeyi ile güven düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Buradan hareketle bireyin bilgi edindiği kaynağa güvendiği veya güvendiği kaynaktan bilgi edindiği yorumu yapılabilir. Sağlık bilgisi içeriklerine bakıldığında ise bireylerin bulmuş oldukları sağlık bilgilerinin en çok ilişkili olduğu 3 konu; tedavi seçenekleri, belli bir hastalığa özgü semptomlar ve ilaçlardır. Bireylerin edinmiş oldukları sağlık bilgileri sonucunda sergiledikleri 3 davranış şekli ise bir hekime görünmeye karar verme, edinilen bilgi hakkında bir hekimle konuşma ve tedaviyi sorgulamadır.

Bu sonuçlardan hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Halk sağlığı eğitimcileri sağlık bilgisinin nasıl elde edileceği ve değerlendirebileceğine yönelik halkı bilgilendirerek güvenilir sağlık bilgisi kaynaklarına yönlendirebilir.
2. Sağlık Bakanlığı tarafından sağlık sektörü paydaşlarına ve çalışanlara güvenilir bilgi kaynak listeleri sunulabilir.
3. Sağlık Bakanlığı tarafından kamu spotları ve broşürlerle bu konuda farkındalık oluşturulması sağlanabilir.
4. Sağlık Bakanlığı tarafından en çok kullanılan sağlık bilgisi kaynakları arasında olan internet, sosyal medya ve mobil sağlık uygulamalarında yer alan sağlık bilgilerinin denetiminin yapılması sağlanabilir. Böylece burada var olan bilgilerin güvenilirliği, doğruluğu ve bilimselliği kontrol edilerek halka ulaştırılmış olacaktır.
5. Sağlık Bakanlığı tarafından doğru ve güvenilir sağlık bilgisi sunmak için sosyal medya kullanıcılarına sağlıkta sosyal medya kullanım kılavuzu hazırlanabilir.
6. Belli konularda Sigara Bırakma Hattı gibi telefon danışma hatları kurulabilir. Böylece bireylerin doğru sağlık bilgilerine erişimleri sağlanabilir.
7. Millî Eğitim Bakanlığı lise müfredatında olan “Sağlık Eğitimi” dersi kapsamında sağlık bilgisi arama davranışı konusunda içerik güncellemesi yapılarak öğrencilerin ve dolayısıyla ebeveynlerinin bu konuda daha bilinçli hareket etmelerinde katkı sağlanabilir. Aynı zamanda ilkökul ve ortaokulda da ders veya seminerler kapsamında bir modül oluşturularak bu konuda eğitimler verilebilir.

8. Ülke genelinde bu konuyla ilgili çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının çeşitli faaliyetler doğrultusunda sorumluluk üstlenmeleri ve toplumu bilinçlendirmeleri hususlarında yönlendirmeler yapılabilir.
9. Bu çalışmanın Türkiye genelinde uygulanması daha kapsamlı sonuçlar elde edilmesine neden olacaktır. Böylece, Türkiye'nin sağlık bilgisi haritası çıkartılarak var olan durum ortaya konacak ve alınacak tedbirler, bireylerin sağlık durumlarında olumlu iyileşmeler olmasına katkı sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

1. Ahmed S.M., Adams A.M., Chowdhury M. and Bhuiya A. (2000) Gender, Socioeconomic Development and Health-Seeking Behaviour in Bangladesh. **Social Science Medicine** 51(3): 361-371.
2. Allen S. (2013) 'Development and Validation of A Survey Instrument to Assess Health Information-Seeking Behaviors Among African American Young Professionals'. **Doctoral Dissertation, University of Alabama**, Birmingham.
3. Arslan E.T. ve Demir H. (2017) Üniversite Öğrencilerinin Mobil Sağlık ve Kişisel Sağlık Kaydı Yönetimine İlişkin Görüşleri. **Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi** 9(2): 17-36.
4. Avcı K.T., Avşar Z. ve Tas H.Ü. (2014) Examination of The Mass Media Process and Personal Factors Affecting The Assessment of Mass Media-Disseminated Health Information. **Global Health Promotion** 22(2): 20-30.
5. Ayers S. and Kronenfeld J. (2007) Chronic Illness and Health Seeking Information on The Internet Health: An Interdisciplinary Journal for The Social Study of Health. **Illness and Medicine** 11(3): 327-347.
6. Baker L.M. and Connor J.J. (1994) Physician-Patient Communication from The Perspective of Library and Information Science. **Bulletin Medical Library Association** 82(1): 36-42.
7. Bilir N. (2014) Sağlık Okur-yazarlığı. **Türkiye Halk Sağlığı Dergisi** 12(1): 61-68.
8. Brown B.J., Carroll J., Boon H. and Marmoreo J. (2002) Women's Decision Making About Their Health Care: Views over The Life Cycle. **Patient Education and Counseling** 48(3): 225-231.
9. Brown P., Ames N., Mettger W., Smith T.J., Gramarossa G.L., Friedell G.H. and McDonald S.S. (1993) Closing The Comprehension Gap: Low Literacy and The Cancer Information Service. **Journal of National Cancer Institute Monograph** 14: 157-163.
10. Carlsson M. (2000) Cancer Patients Seeking Information from Sources Outside The Health Care System. **Support Care Cancer** 8(6): 453-457.
11. Chaudhuri S., White C., Thompson H. and Demiris G. (2013) Examining Health Information-Seeking Behaviors of Older Adults. **Computer, Information, Nursing Journal** 31(11): 547-553.

12. Cotten S. and Gupta S. (2004) Characteristics of Online and Offline Health Information Seekers and Factors That Discriminate between Them. **Social Science and Medicine** 59(9): 1795-1806.
13. Dişçi R. (2008) **Temel ve Klinik Biyoistatistik**. 1.Baskı, İstanbul Tıp Kitabevi, İstanbul.
14. Doğan İ. (2014) **Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar**. Pegem Akademi, Ankara.
15. Doğanyığıt S.Ö. ve Yılmaz E. (2015) Mobile Health Application Users Trends in Turkey. **Journalism and Mass Communication** 5(1): 44-49.
16. Dorsch L. (2000) Information Needs of Rural Health Professionals: A Review of The Literature. **Bulletin of The Medical Library Association** 88(4): 346-354.
17. Dorsey M.J. and Defletsen E. (2005) Investigating Information-Seeking Behaviors of Primary Care Physicians Who Care for Older Depressed Patients and Their Family Caregivers: A Pilot Study. **JCHL** 26(4): 111-116.
18. Gheweba M., Lindenmeyer A., Shishi S., Abbas M., Waheed A. and Amer S. (2017) What Predicts Online Health Information-Seeking Behavior among Egyptian Adults? A Cross-Sectional Study. **Journal Medical Internet Research** 19(6).
19. Glynn L., Valderas J., Healy P., Burke E., Newell J., Gillespie P. and Murphy A. (2011) The Prevalence of Multimorbidity in Primary Care and Its Effect on Health Care Utilization and Cost. **Family Practice** 28(5): 516-523.
20. Gollop C.J. (1997) Health Information-Seeking Behavior and Older African American Women. **Bulletin of The Medical Library Association** 85(2): 141-146.
21. Gray N.J., Klein J.D., Noyce P.R., Sesselberg T.S. and Cantrill J.A. (2005) Health Information-Seeking Behaviour in Adolescence: The Place of The Internet. **Social Science and Medicine** 60(7): 1467-1478.
22. Guidry J.J., Aday L.A., Zhang D. and Winn R.J. (1998) Information Sources and Barriers to Cancer Treatment by Racial/Ethnic Minority Status of Patients. **Journal of Cancer Education** 13(1): 43-48.
23. Hackman C.L. and Pember S.E. (2016) Qualitative Investigation of Health Information Seeking Behavior Utilizing Social Media in A College Population. **American Journal of Health Studies** 31(1): 11-23.
24. Henman M.J., Butow R.F., Boyle F. and Tattersall M.H.N. (2002) Lay Constructions of Decision-Making in Cancer. **Journal of Psycho-Oncology** 11(4): 295-306.
25. Huber T.J. and Cruz J.M. (2000) Information Needs and Information-Seeking Behaviors of HIV Positive Men and Women. **Medical Reference Services Quarterly** 19(3): 39-48.
26. Jackson C., Botelho E., Joseph J. and Tennstedt S. (2013) Accessing and Evaluating Urologic Health Information: Differences by Race/Ethnicity and Gender. **Urologic Nursing** 33(6): 282-287.

27. Jacobs W., Amuta A.O. and Jeon K.C. (2017) Health Information Seeking in The Digital Age: An Analysis of Health Information Seeking Behavior among Us Adults. **Cogent Social Science** 3(1): 1-11.
28. Juan C., Xiaorong H. and Wenglong Z. (2016) Influencing Factors of Consumer Health Information Seeking Behavior Via. **Cross-Cultural Communication** 12(6): 1-8.
29. Jubelier S.J., Linton J.C. and Magnetti S.M. (1994) Reading Versus Comprehension: Implications for Patient Education and Consent in An Outpatient Oncology Clinic. **Journal of Cancer Education** 9(1): 26-29.
30. Jung M. (2014) Determinants of Health Information-Seeking Behavior: Implications for Post-Treatment Cancer Patients. **Asian Pacific Journal of Cancer Prevention** 15(16): 6499-6504.
31. Kassulke D., Stenner-Day K., Coory M. and Ring I. (1993) Information-Seeking Behaviour and Sources of Health Information: Associations with Risk Factor Status in An Analysis of Three Queensland Electorates. **Australian Journal of Public Health** 17(1): 51-57.
32. Kurtdaş M.Ç. (2016) Sağlıklı Yaşam! Sloganı Etrafında Şekillenen Yeni Tüketim Biçimleri. **Sosyolojik Düşünce** 1(1): 1-10.
33. Lambert D.S. and Loiselle C.G. (2007) Health Information-Seeking Behaviour. **Qualitative Health Research** 17(8): 1006-1019.
34. Lenz E. (1984) Information Seeking: A Component of Client Decisions and Health Behaviour. **Advances in Nursing Science** 6(3): 59-71.
35. Leydon G., Moynihan C., Bolton M., Mossman J., Boudioni M. and McPherson K. (2000) Cancer Patients' Information Needs and Information Seeking Behaviour: In Depth Interview Study. **British Medical Journal** 320(7239): 909-913.
36. Loiselle C.G. (1995) **Self-Evaluation and Health Information Seeking: A Study of Self-Assessment and Self-Protection**. Doctoral Dissertation, University of Wisconsin, Madison.
37. Manafı E. and Wong S. (2012) Exploring Older Adults' Health Information Seeking Behaviors **Journal of Nutrition Education and Behavior**. 44(1): 85-89.
38. Manierr M. (2015) Gaps in Knowledge: Tracking and Explaining Gender Differences in Health Information Seeking. **Social Science and Medicine** 128: 151-158.
39. Matthews A., Sellergren S., Manfredi C. and Williams M. (2002) Factors Influencing Medical Information-Seeking among African American Cancer Patients. **Journal of Health Communication** 7(3): 205-219.
40. McCaughan E. and McKenna H. (2007) Information-Seeking Behaviour of Men Newly Diagnosed with Cancer: A Qualitative Study. **Journal of Clinical Nursing** 16(11): 2105-2113.

41. Medlock S., Eslami S., Askari M., Arts D.L., Sent D., Rooiji S.İ. and Abu-Hanna A. (2015) Health Information Seeking Behaviour of Seniors Who Use The Internet: A Survey. **Journal of Medical Internet Research** 17(1): 1-11.
42. Miller S. (1987) Monitoring and Blunting: Validation of A Questionnaire to Assess Styles of Information Seeking under Threat. **Journal of Personality and Social Psychology** 52(2): 345-353.
43. Özenç N.U. (2010) Bilgi: Çok Yüzlü Bir Kavram. **Türk Kütüphaneciliği Dergisi** 24(4): 705-722.
44. Özkan O. (2017) Sağlık Hizmetlerinde Hasta Odaklı Yaklaşım: Hasta Katılımı. **Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** 10(2): 1759-1770.
45. Pautler S.E., Tan J.K., Dugas G.R., Pus N., Ferri M., Hardie R. and Chin J.L. (2001) Use of The Internet For Self-Education by Patients with Prostate Cancer **Journal of Urology** 57(2): 230-233.
46. Raj S., Sharma V.L. and Singh A. (2015) The Health Information Seeking Behaviour and Needs of Community Health Workers in Chandigarh in Northern India. **Health Information and Libraries Journal** 32(2): 143-149.
47. Ramanadhan S. and Viswanath K. (2006) Health and The Information Nonseeker: A Profile. **Health Communication** 20(2): 131-139.
48. Rees E.C. and Bath P.A. (2001) Information-Seeking Behaviors of Woman with Breast Cancer. **Oncology Nursing Forum** 28(5): 899-907.
49. Rice R.E. (2006) Influences, Usage, and Outcomes of Internet Health Information Searching: Multivariate Results from The Pew Surveys. **International Journal of Medical Informatics** 75(1): 8-28.
50. Sağlık Bakanlığı (2011) **Toplum Sağlığı Merkezi Çalışanlarına Yönelik Sağlığın Geliştirilmesi Eğitimi Rehberi**. Deniz Matbaacılık, Ankara.
51. Sezgin D. (2011) **Tıbbileştirilen Yaşam Bireyselleştirilen Sağlık**. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
52. Sezgin D. (2014) Sağlık Okuryazarlığını Anlamak. **Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi** 3: 73-92.
53. Shi H-J., Nakamura K. and Takano T. (2004) Health Values and Health-Information-Seeking in Relation to Positive Change of Health Practice among Middle-Aged Urban Men. **Preventive Medicine** 39(6): 1164-1171.
54. Soto-Perez-De-Celis E., Perez-Montessoro V., Rojo-Castillo P. and Chavarri-Guerra Y. (2018) Health-Related Information-Seeking Behaviors and Preferences Among Mexican Patients with Cancer. **Journal of Cancer Education** 33(3): 505-509.
55. Stanbursy M. and Ludwick R. (2009) Results of A Factorial Survey Investigating The Health Information Seeking Behaviors of Older Adults. **Proceedings of The American Society for Information Science and Technology** 46(1): 1-16.

56. Stonbraker S., Befus M., Nadal L.L., Halpern M. and Larson E. (2017) Factors Associated with Health Information Seeking, Processing, and Use Among HIV Positive Adults in The Dominican Republic. **Journal of AIDS Behaviour** 21(6): 1588–1600.
57. Suggs L.S., Cowdery JE. and Noll D. (2010) Health Information Seeking Behavior of Young Educated Hispanic Women **American Journal of Health Studies** 25(4): 186-191.
58. Sungur O. (2005) ‘Korelasyon Analizi’. Şeref Kalaycı (Ed.) **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri** Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
59. Suris J., Akre C., Berchtold A., Belanger R. and Michaud P. (2010) Chronically Connected? Internet Use among Adolescents with Chronic Conditions **Journal of Adolescent Health** 46(2): 200- 202.
60. Uğurlu C. (1997) Hipokrat. **Ankara Üniversitesi Tıp Mecmuası** 50(2):67-78.
61. URL 1: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/asi.20016/full> Erişim Tarihi: 22.02.2018.
62. URL 2: <http://www.tuik.gov.tr/> Erişim Tarihi: 15.03.2018
63. URL 3: <https://www.endeksa.com/tr/analiz/isparta/merkez/demografi#ses> Erişim Tarihi: 10.02.2019
64. Van Der Molen B. (1999) Relating Information Needs The Cancer Experience Information As A Key Coping Strategy, **European Journal of Cancer** 8(4): 238-244.
65. Weaver J.B., Mays D., Lindner G., Eroğlu D., Fridinger F. and Bernhardt J.M. (2009) Profiling Characteristics of Internet Medical Information Users. **Journal of Medical Association** 16(5): 714-722.
66. Weaver J., Mays D., Weaver S., Hopkins G., Eroğlu D. and Bernhardt J. (2010) Health Information–Seeking Behaviors, Health Indicators, and Health Risks. **American Journal of Public Health** 100(8): 1520-1525.
67. Worsley A. (1989) Perceived Reliability of Sources of Health Information. **Health Education Research** 4(3): 367-376.
68. Wu D. and Li Y. (2016) Online Health Information Seeking Behaviors among Chinese Elderly. **Library and Information Science Research** 38(3): 272-279.
69. Yogaparan T., Panju A., Minden M., Brandwein J., Mohamedali H. and Alibhai S. (2009) Information Needs of Adult Patients 50 or Older with Newly Diagnosed Acute Myeloid Leukemia. **Leukemia Research** 33(9): 1288-1290.
70. Yu M. and Wu T. (2005) Factors Influencing Mammography Screening of Chinese American Woman. **JOGNN** 4(3): 386-394.